

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Kar. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol. godinu. Izvan Carevine viša poštarina. Gdje se najđe najmanje 8 seljaka to su voljni, da im šalje svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat čemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Namješnica*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Duala, Via Tordinone N. 1703-2.

Pisma se šalju plaćeno poštarine. Vlasti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cijelosti ili u izvudku, naime prema svojoj vrijednosti i smieru ovoga Lista. Neopisani se dopisi ne plaćaju, osobna napadanja i čisto aukromne stvari ne nalaze mjesta u ovom Listu. Priobčena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč., a svaki redak svuđe 5 novč. u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se novraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedoplaćuje, nego putom svoje *Listuice*.

Spomenica

predana Njeg. Veličanstvu Franju Josipu I. u svečanoj audijenci u Pulju dne 15. septembra 1882.

Vaše c. kr. apost. Veličanstvo!

Radostno stupaju pred Vaše Veličanstvo odaslanici obćinah: Kastav, Voprinac, Dobrinj, Omišalj i krčkih podobćinah. Dubašnice i Punta, da svomu ljubljenomu vladaru i ovom prigodom izrazu staru nepokolebivu vjernost hrvatskoga naroda prema sjajnoj habsburškoj dinastiji.

Starodavni vez, koji spaja ljubavljavni slavni habsburški dom i njegove narode, biti će sve čvršći, čim se bude među svimi narodi Vaše svetle kruno dublje korenila misao, da sreće i blagostanja domovine nemože biti bez međusobnoga pomaganja i susretanja; a ovo pako može se steći jedino priznavanjem i izvajdanjem jednakih prava i dužnostih za sva plemena.

Hvaleći Vašemu Veličanstvu za blagodati dosele izkazane, prepokorni odaslanici usudjuju se u ime svojih odašilateljah izmieti pred prestolje Vašega Veličanstva neko svojo želje i tegoba.

I.

Prepokorno podpisani mole najsmjernije Vaše Veličanstvo, da bi se u Istri izveo čl. 19. tem. drž. z. od god 1867, jer za Hrvate u ovoj pokrajini, koji sačinjavaju veliku većinu pučanstva, neima nijedne srednje škole hrvatske, a u c. kr. uredih ure-

Podlistak.

Žudih Josip Razsuljević.

(Pučka pripovijest iz Istranskoga života).

(Nastavak).

Razsuljević osta na ove rieči kao okamenjen. Zadnji reč bi tračak milosti Božje sjevnuo još jednom u njegovom srcu i gonio ga iz onoga kletoga društva. Kamo sreća, da bi se bio odavao; kamo sreća, da bi se bio za uvijek odreka pljanstva, igre i starih ljudi.

Dugo vremena je mačao. Misao na njegovu poštnu ženu Marjanu i šaljad uznemirivala ga veoma. Glavu već pijanu naslonio si o lievu ruku, a desnicom si pokrio obraz. Tko bi bio bliže stupio čuo bi gdje nesretni „žudih“ sildećo rieči šapće: „propao si Josipe duboko i teško da više ustaneš.“ — Prokleta krčma! — Proklete društvo! — Blelogačari prezirno upriče svoje oči na prohledjela i zamrljena Razsuljevića. Napokon se javi jedan njih i reče Graborčiću: čuješ prijatelju! Ti vidiš da je naš „žudih“ ugreznuo u veliku žalost a to bi mu moglo nauditi zdravlju. Obećajmo ti vina još koliko hoćeš, samo ako nas kakovito „prikolico“ razveseliš. Ta vidiš, dai mi radi žudih žalujemo.

— Hoćete li, da vam pravim, kako sam jednog nekim kmetom gusjenica prokleo i upita veselo Graborčić.

— Dobre reče Graborčić, al prije valja da imate strpljenja slušat povijest mojega

duje se skoro izključivo talijanski, što naš narodsjeća žalostnog gospodstva mlatačkoga lava.

Tim putem doći će i naši ljudi laglje do svakojakih službah i veselije će služiti državu, koja jim daje mogućnost mirna razvoja i napredka.

II.

To su dužni prepokorno podpisani zagovarati tim višo, što mnogi krajevi Istre, a osobito naši propadaju, jer je pofalila pomorska trgovina s brodovi na jedra. U njih propadaju dan na dan mučno stečeni kapitali mnogih naših i jedinih ljudi, koji što imaju; jer poljodjelstvo nam radi slabe zemlje i velikih sušah malo prihoda daje.

Državnu pripomoć po veličini broda i po daljini učinjena puta, subvancije za gradnje brodovah na par i drugo polakšico čine nam sa tako potrebno, da će naša monarkija nebudeti li toga, do malo vremena vidjeti slomljenu snagu svojih najvažnijih sinovah; onih neustrašivih pomoracah, koji su crveno-bielu zastavu prejasno Vaše kuće slavodobitno pronesili u sva mora ovoga svieta.

III.

Nekoje obćine imadu jedini prihod u šumah. Najtočajniji ciframi moglo bi se dokazati, da je čist prihod od šumah u zadnje vrijeme izračunan tako visoko, da ga nijedna obćina neče dosegnuti. Konkurencija odaljenih krajevah Hrvatske radi novih željeznica ubila je svaku dobru trgovinu s liesom na Ricci. Neoporeciva

istina je to, da danas pojedine obćine nisu u stanju ni toliko liesa prodati, da plate šumske troškove i porez od šume. Gdje je onda čisti dobitak?

Zakon šumski tumači se odviše strogo; osobito je to slučaj u kotaru volovskom. Dobro bi bilo za buduća vremena očuvati cijelu šumu.

Molimo Vaše Veličanstvo za takovo odredbo, da se zakon šumski čim lagodnije uporabija.

Troškovi uprave šumske veliki su. Političko oblasti često bez temelja silo na troškove, koji se jedino tim mogu pokriti, da se višo drva sieče. Očividno je, da se tim nepostigne nikakova korist.

Globe od šumskih prokršajah tek u zomaljski kulturni fond. Buduć u Istri ima malo prodjelah iz kojih bi više globah došlo, to izlazi nepravdo i bolje bi bilo, da šumske globe idu onoj obćini, u kojoj su plaćene, uz dužnost, da se cijela svota ima obratiti na šumsku kulturu.

IV.

Pučanstvo naših obćinah dosta je marljivo, pak mora u tudjini tražiti zaslužbo, koje neima kod kuće. Špitalski troškovi od takvih nesretnikah često ubijaju ekonomiju obćinah. Roditelji, a najviše put obćina i provincija moraju plaćati velike svote za čeljad, koja su u gradovih trošila svu svoju zaslužbu, dok su zdrava bila. Pravedito bi bilo učiniti zakon, po kojem bi gradovi od tudjih pripadnikah nešto mogli svakoga tjedna ili mjeseca dobivati i tim stvoriti

fond, kojim bi tudjince uzdržavali za vrijeme bolesti i nemoći.

V.

Vaše Veličanstvo!

Naše poljodjelstvo i gojenje domaće životinje vrlo je žalostno. Tomu je krivo naše siromaštvo, je nemožemo djeca slati u gospodarstvo škole, i jer nam neima u to ime pomoći od nikuda. Dieljenje darovah boljim gospodarom za gojenje loza, plodnih stabaloh, dobrih govedah i ovacah, i podučavanje besplatno, učinilo bi dobar uspjeh.

Od malo vremena imamo za Istru putujućega učitelja za gospodarstvo. Kolike i kolike tisuće naših seljakah neznaju drugo nego svoji hrvatski jezik; a novo imenovani putujući učitelj, namijenjen seljakom Istre, nepozna pučkoga jezika.

VI.

Dobro je poznata istina da bez vode neima života. U naših krajevih zemljište je kamenito. Sva voda što pade, gubi se u podzemne rupe i tamo stoji nerabljena ili se izlieva dalje od kraja u more. Neopisive su poteškoće, koje na mnogih mjestih naš puk trpi u ljetnje doba radi pomanjkanja vode. Mlada gospodarica kadgod djetetom u naručju mora da ide po cijelu uru i više dalje, da donese potrebitu vodu. U takovih okolnostih naravno je, da se nemože govoriti o valjanu gospodarstvu, o čistoci, o zdravlju. Epidemije imamo skoro svake godine, a liečnici se osvjedočavaju, da je po-

života. Božje sam svjetlo zagledao u mjestancu L.... Moje pravo prezime nije Graborčić već „Depellis“. Tako se pisao moj otac, koj nije bio rodom iz Istre već iz Karnije. Graborčić me kasnije Istrani prišli jer je jako volio grah i puno ga svako ljetu posijao u svojom vrtu a svakom ga kmetu u velike preporučivao i bvalio, radi toga mu ovi spomenuti prisvajali dali, koj je i na njega kao vidite prešao. U mjestancu L.... je moj otac otvorio liapu prodavnicu ili „butligu“. Još kad bijah diete pošiljao me našega plovana, da me uči čitanju i pisanju. Škola vam nije bilo nikakvih ondje. Nisam ravno ljubio knjigu. Loviti pjenice, srakoče, deveđuške i druge ptice bilo mi je draže, a ipak od straha naučio sam nešto čitati pisati, i računati. Otac mi rano umrie a bio je ljubimac Vinka Lozića i igre te ja njegov sin, reč bi, da mu sramože nečinim. Pošao sam njegovim putem. „Čovjek živi samo jedanput na svijetu rekoh sebi, za to Filip je jedi, pi i veseli se dokle možeš“. Tako i učinih. Nu naskoro se stvar promienila. Mislilo sam da sam gospodin i da nesmijem postati ubog, nu naskoro se uvjerih da sam pravi pravcati bogac. Otac mi pustio dugovah a ja nemario ih plaćati. Vjerovnici se jave to mi uzmu sva. Samo mi neki kućerak ostao i kušćić zemlja al kako da me ono hrani kad nisam htio, kad nisam nit znao obradivati ga. Bio sam dolsta u liesom škripcu, al na sreću moje mi pisanje pomoglo. U mjestancu onom živio je onda jedan starac, jedini koj je znao čitati i pisati. Ovaj je ljudem pisma pisao, ugovore pravio a ljudi mu zato puno darovah donieli od kojih je dobro živio. On umrie a nasljednik mu bio ja. Sada

naprnu kmeti k meni kao prije k njemu. Jajah, sira, grožnja ča i plicah nije mi manjkalo. Mlilo sam da sam cel odvjelnik u onom mjestu al mo sreća ova zasloplila. Postao sam obol i u svojoj sam oholosti htio imati više Moji su kmeti bili jako neuki ljudi a vi znate da u takovih ljudi ima puno praznovjerstva a pomoću njihova praznovjerstva htio se dokopati bogatstva. Čujte što se dogodilo. — Jednoga se proljeća javilo na tisuće i tisuće gusjenicah na jabukah, kruškah i drugom drveću. Ljudi se oni prestrašili i držali to za pravu kaznu Božju. Uzidali bi i hukali al nitko da bi se maknuo, da ih iztriebi. — „Znae šta, rekoh ja jednoga dana sabranim kmetom, ako mi date živeža za cijelo ovo ljetu, prognati ću vam ovu gamad preko jedno noći zasvim.“ Praznovjorni kmeti odmah pristanu nato to mi obećaju i više nego ih zapitah. — Bilo je jedne nedjelje odmah posle podne — nikad nezaboravim — kad se sgrne veliko mnoštvo onih kmetah pred moju kuću svi sa bisgamaj. Neki mi nosio muke, drugi krumpra treći slanina, četvrti jajah. Dobio sam toliko darovah da nisam skoro imao njesta gdje bi sve metnuo. U meni se srce vesellilo al vas uvjeravam, da me je kadšto zazebllo, jer napokon uzah misliti, šta će biti sa mnom ako one klete gusjenice neodlaže?

Dok je ovako Graborčić pripovjedao smieh je i veselje sve više raslo. Dapače i sa čela Razsuljevićeva umisno oblak tuge i žalosti. Graborčić se tomu obradova, sa strane zmirnu lukavo na „žudih“, iztrusi čašu i nastavi ovako: — Korajjo Filipa i sreća će pomoći, rekoh sebi. Na ove rieči otvorim moj ormar, izvudem jednu knjigu staru a bila je njemački „fibel“ da mo

kmeti nerazumiju, što čitam. Metnuo knjigu pod pazuhu, podjah ozbiljnim korakom do prve kruške. Kmeti me obkole ka „sprići zeca“. Pobožno se otkrili i uzeh nešto moliti po tilo. To isto učine i moji kmeti. Napokon otvorim ozbiljno knjigu, prekrižim sebe i nju ka pop evanđelje pa na svo grlo zavapim: „U ime oca i sina i duha svetoga amen. Rigence, rigence und rugence! Gusjenice! pakáž, farmadati. Weg Jon unsere Erde.“ — Draga moja braćo cijelo sam ono popodne tako vikao i letio od jednoga stabla do drugoga. Pod večer nisam mogao ni govoriti od promuklosti ili hraptivosti. „Naš Filip je vriedan čovjek razgovarahu se kmeti polazeći kući. On zna ča i njomačić gusjenice pokolijati. Za stalno će popucati sva preko noći.“ — O da bi bile! Al čujte što se dogodilo. Sjutra dan urane kmeti a to gusjenica još više. Više se nisam smio kazati iz kuće. Na moju nesreću uprav onoga ljeta nisu gusjenice obrstle samo drveća već i veliku štodu počimle na kapusu i na drugoj kuhinjskoj hrani. Kmeti se oni razljutili na me. Jedni me počeli prezirati, drugi me držali varalicom a treći mi da smrću zaprijetili. Nije mi bilo ondje više obstanka. Kućerak i mali kušćić zemlje prodah nekome kmetu za mali novac. Jedne noći kad su svi spali odšuljah se iz onoga nesretnoga mjesta i poljegovih u sviet. Klartario sam se po svijetu dugo vremena a najzad me sudbina dovela u Pazin gdje mi kako vidite ravno siabo našine. Dobri Pazinci ljube tudjince rekoh bih skoro više nego domaće. — Sada moj dragi žudih! znate kakovu pticu imate pred sobom. Ona vam se ponizno klanja i molj da joj zalijete suhi kijun i glet — (Sjediti će.)

glaviti uzrok toga zla piće slabe, smradne vode.

Osobita je dužnost prepokorno podpisanih svratiti pozornost na to, da se državna pomoć u to ime dosada dieli za Istru u neznačajnoj svoti. A kako je naša uprava spora u tih životnih pitanjih, dokazom bude to, da obćine čekaju po ciele godine i ono malo pomoći sto bude odlučeno. Postupak zemaljskog odbora u tom smislu mnogo je pogodniji. Zemaljski odbor drži se tu načelna: Bisi dat, qui cito dat.

VII.

U obćini Voprinačkoj nalazi se mrtva luka, koja je pred nekoliko godina služila kao glavno pristanište trgovačkih malih brodova (trabakulah), koji ondje ukrcahahu domaće proizvode kao: drvo, vino, ulje, ugljovje i vapno.

Pristanište ovo jedino u obćini, pjeskom i muljem sasvim je zasuto, da jedva i malo ladjice pristati mogu. Od napuštena je potrebe, da bi se ova sada zapuštena luka pročišćenjem morskog dna i sagradjenjem solidnog morskog nasipa uzpostavila u takovo stanje, i to na trošak državnih, da uzomogu ondje pristati domaće trabakuli i male ladjice.

Vaše Veličanstvo!

Izbrojili smo samo nekoje naše poteškoće i želje. Ako nam se sada samo u tom pomogne naša i zastupanoga pučka zahvalnost neće pofaliti na vice.

U nas vlada rieč, da nebi koristilo caru carstvo, kad u njom nebi ljudi: bilo. Ova priprista pučka rieč narodi su narodi po osvjedočenjih, zdravoj pameti i zdravih mišicah, i samo takovi zneju odbijati nevolje od svoje domovine.

Bog poživi i blagoslovi Vaše Veličanstvo!

U Puli dne 14. rujna 1882.

Prepokorni odaslanici obćina: Omišlja, Dobrinja, Dubašnice i Punta na otoku Krku, Kastva i Voprince.

(Slede podpisi.)

Carev put po Istri.

Buzot, 17. Septembra 1882.

Prošlo je nekoliko godina, da naša siromašna Istra nije imala one časti, koju je doživjela dne 14. 15. i 16. ovog mjeseca. U one dane najmo naš hrvatski narod imao je sreću osobno vidjeti svog dobrog vladara, da svog ljubljenog oca Njegovo Veličanstvo Cara Franja Josipa I., te imao je prigodu očit pokazati slavnomu vladaru svoju odanost i ljubav. Ali i Njegovo Veličanstvo naš premilostivi Car mogao se je osvjedočiti, kako narod hrvatski u Istri jošte živi, te da se je probudio iz sna, u kom je dremao mnogo godina, što je za stalno razveselilo Njegovo oćinsko srce. Biti će možda mnogim nepoznato, kako se jednom naš Car izrazio pokopnomu blage uspomene biskupu Dobrinji, komu kazao ovako: «Što rade istarski Hrvati, da se ne daju čuti ni vidjeti? Kadgod vijah u Istri, nisam čuo drugog glasa, nego talijanski pozdrav «evviva», a hrvatskom «živio-klici» niti traga. Znađem dobro, da imade Hrvatah za jednu trećinu više, neg' Italijana, pa ipak ho da jih nebi niti bilo». Ovako tužio se naš mili vladar, koji je želio biti pozdravljen takodjer od istarskih Hrvatah u njihovom materinskom jeziku.

Ali sada kakva razlika! Baš protivno! Po svuda kuda je prolazio vlak sa našim ljubljenim vladarom, čuli se «živio-klici», a talijanskomu

«evviva» skoro nestalo traga. Na svih postajah počamsi od Divača pa do Pula bio je ogroman broj naroda, koji je najsrdačnije i neopisivim oduševljenjem primao svoga cara. Buzošćina takodjer nije zaostala, a to želim opisati u vriednoj Našoj Slogi. Čast, komu ide čast. Buzetska obćina učinila je sve, što bijaše moguće, nu sasvim tim imalo bi se mnogo prigovoriti nekolicini njih, koji bi htjeli sami zapovjedati i gospodariti misleći, da su kao u Turskoj toliki paše. Mislim, da neće škoditi učiniti ovdje malu opazku. Grad Trest dno nam je lipeo izgled, najme kada se doznalo, da Njegovo Veličanstvo Car hoće počastiti svojim pohodom onaj grad, vriedni tršćanski glavlar suzvaio je obćinsku sjednicu, da se odluči, što imado se sve učiniti, da se čim dostojnije primi u svoje sriedišće, pod svoj krov tako znameniti gost. Ali da, buzetski glavlar nije tako mislio sa njekojimi, nego trošilo se bez računa i kračuna, kao veli istarska poslovice; Nu neka bude, vidjeti ćemo kakvi budu računi i kako će se opravdati njekoje potroške.

Kažem opet Buzošćina učinila sve moguće na svojoj postaji «Počekaj», koja bila je nariošena da nikad tako, odkad obstoje nad njom one pećine, a nariošena bila je ljepše nego lkoja druga postaja od Divača do Pula, kako su se izrazili isti carevi sprovodioci. Prod kućom stajao jest lipeo napravljen padiljon sa različitim austrijskim zastavami, koji bijaše preobraćen u mali perivoj, na desnoj strani ovog magazina bio je obraspej u malih tribuna, t. j. mjesto za spojnje i gospodjice, a na livoj strani bilo je mjesto za domaću glasu. Ljudstva kako bilo je vidjeti na svih strannah, dapače na svakom stablu i na kućnih krovih sela «Počekaj», i to mužkih i žanskih. Prizor velikiran, da romantičan, tako da selekri ili fotograf nemože si zaželjeti ljepšeg prizora.

Uz tu krasotu bilo kako jošte nješto, što je razveselilo svako hrvatsko srce. Vriedni Hrvati buzotake okolice, a njima na čelu neustrašivi Strpejtani dobavili su si jednu austrijsku zastavu i četiri hrvatske trobojnice, s kojimi su htjeli pozdraviti svog ljubljenog vladara. Kojim milota bila je vidjeti petoricu mladićah nositi oto zastave, a za njima koracati dva i dva najprije mužkarci, a zatim žene, kao da bi procesija bila iz sela Strpet do postaje Počekaj. Razumije se samo po sebi, da buzotskoj gospodi i njekojim gradjanom nije bilo po čudi, jer su nastojali pokazati talijanski živalj, što njim nije pošlo za rukom. S početka bio je zabranjen ulaz na postaju nosiocem zastavah od njekojih, kojih nije vriedno niti spomenuti, ali liepa hvata poglavaru postaje (Station-Chefu), vrlomu narodačnjaku, koji znao u onaj hip pokazati njekojim, da je on poglavar postaje, te dopustio barjaktarom, da si izaberu shodno mjesto blizu padiljona.

Iz grada Buzeta takodjer poteklo sve mlado i staro na postaju sasvim tim da je bilo dažjevno vrieće. Zastupano bijahu sve oblasti crkvene i svjetovne ne samo iz buzetske obćine, nego i iz obližnjih, a i dalnjih obćinah koparskog kotara. Prisutni bijahu skoro svi svećenici iz buzotskog dekanata sa svojim vriednim nadžupnikom, a bilo jih je i iz dolinskog dekanata takodjer sa svojim za narod zaslužnim dekanom Jan-om. Došlo su obćinske deputacije sa svojim glavari iz Buzeta, Roča, Doline, Pasjevasi i drugi drugi župani. Bio je prisutan i veleštovani kotarski kapetan pl. Bosizio sa svojim činovnici, koji je kazao ljudstvu, da svaki neka pozdravi Njegovo Veličanstvo Cara u svom ma-

terinskom jeziku. Na tom budi mu hvata od naše strane, jer je pokazao, da znade štovati narod, med kojim živi, te ugledati se u njega i drugi kotarski kapetani, a osobito oni, koji jedu hrvatski kruh u hrvatskoj istarskoj zemlji. Bio je zastupan kaošto buzetski tako i koparski c. k. sud, zatim veteransko društvo iz Kopra; prisutan bio jest c. k. nadzornik finance koparskog okružja svi c. k. činovnici poreznog ureda iz Buzeta sa svojim nadzornikom; učiteljski sbor iz Buzeta i Roča sa svojim velenjenim kotarskim nadzornikom Spinčić-om, a napokon i c. k. pošarski odpravnik.

U opredijeno vrieće svi su bili na svojem mjestu, te željno očekivali čas da prispjeje toli obljubljeni vladar. Kao što su Izraelci veselo ukluknuli zagledav obećanu zemlju tako smo i mi zagledav vlak, koji se po malo blizao postaji. Mužari zagrimo koli na postaji, toli u mjestu Buzetu, koje je bilo takodjer nariošeno austrijskim zastavami. Svi su zvonovi veselo zazvonili, te naznanjivali veseli trenutak. Počutiti jest moguće onaj čas, ali opisati ne. Na jednom po malo prispjeje i vlak na postaju. Glasba zasniva carovku, a urnobesni živio zaori iz svih strannah. Računa se, da je bilo prisutnih do 3000 ljudi. Barjaktari su sa svojim hrvatskim trobojnicami pozdravljali cara, a Ovaj dostojno se odzdraviti njima rekudi «živili». Vidjelo se je na carevom licu, da je bio neobično ganut i u onaj trenutak blažen, je nije možda očekivao takve odanosti i ljubavi, koja je proizlazila iz dna hrvatskih srdačah.

Pred vlakom čekao je Njegovo Veličanstvo Cara veleštovani gospodin kotarski kapetan pl. Bosizio te ga dopratio u padiljon, gdje mu je predstavo sve ondje nalazeće se. U imo svećenstvo buzotskog dekanata liepo pozdravio je Njegovo Vel. Cara veleštasti gospodin Fabris kazav Mu med ostalim, da su koliko on, toliko svi svećenici pripravni braniti Njegovo Vel. budi pred izvanjskim, budi nutrnjim neprijateljem, makar budu od potrebe žrtvovati sve svoje imanje, da i proliti vlastitu krv za Njega. Na ove liepe rieči izvolio se Car lastavo zahvaliti odgovoriv, da je bio uvjek osvjedočen ob odanosti svećenstva, to da mu stoji veoma na srcu poboljšanje materijalnog stanja svećenstva. Pripravnik poklone od svih prisutnih oblastih, udostojalo se je Njegovo Vel. skoro sa svimi nekoliko riečih progovoriti, a napokon u obće svima srdačno se zahvaliti na liepom dočeku.

Karakteristično je, što je veoma djelovalo na naš prosti puk, da se je dostojao naš premilostivi Car sam primati, molbenice iz rukuh prostih ljudi koji su mu jih klečeć pružali, te kada je opazio, da žandarmi odstranjaju ljude, rekao je njima: «Netrebam ovdje žandarah, pustite moje ljude, da k meni dođu». S ovimi riečmi predobilo je Njegovo Vel. srca svijuh, tako da su se njekojim pokazale od veselja suze na oćijuh, a prosti je puk govorio: Bog blagoslovi takvog dobrog vladara, koji se dostoji tako ljubezno vladati i sa prostim kmetom. Stupiv Njegovo Vel. u vagon počelo ga ljudstvo opet pozdravljati iz svega grla sa živio-klici, na koje se je pozdravo dostojao Car iz vagona ljubezno odzdravljati i zahvaljivati na sve strane. I tako na jednom izginu nam pred očima Onaj, koga smo željno očekivali, a svaki mislio u sebi: «Sretan ti bio put, a i dug viek ljubeznivi vladaru! Nezaboravljiv biti će onaj dan za svih nas, a nadam se, da i Njegovo Vel. neće ga tako lahko zaboraviti.

Kako čujem, bio je naš Car i u Rakitovcu dostojno sprijet, gdje su njekoji kmeti iz Movraža i Rakitovca zajjevali u našem jeziku carevku i pozdravili Ga sa živio-klici.

Postaja u Roču bila je takodjer liepo nariošena sa hrvatskim napisom: «Živio Franjo Josip I. Car austrijski, a ljudstvo pozdravilo Cara po hrvatsku. U Lupoglavu bilo je kako mi kažu, do 500 ljudi, med kojimi mnogi Čiči, koji su iz daleka došli pozdraviti svog vladara sa živio-klici. — I Humljani su učinili svoju dužnost, te kod pruge blizu tunela pozdravljali svoga vladara sa živio-klici i sa hrvatskom zastavom.

NA USPOMENU DOLAZKA NJEGOVA VELIČANSTVA FRANJA JOSIPA I.

u Pazin dne 14. rujna 1882.

— Oj stoput zdravo! premili Vladaru —
«Oj sretno došlo u te naše kraje!» —
Čuj takve šalje danas pozdravljae
«Istarski Hrvat» Tebi svome Caru.

Velika radost i mladost i starost
S dolazka Tvoga na licu se sjaje,
Sve k Tebi grne, za Tobom pristaje
Da smjerno Tvojem pokloni se haru.

Posvuda kamo noga Tvoja kreću,
Željena sreća i sloboda niče —
Sloboda sreća danas neka svane
Tom puku, k Tebi, koji se utiče,
Milobstno na njeg svrati svoje oči
Oj čim! da jednoč uzdisat prestane! —

A. K.

iz Buzeta, 17. mjeseca rujna 1882.

Na 14. prošloga mjeseca rujna imao je naš Pazin liepu sreću vidjeti u svojoj sriedini Njegovo Veličanstvo našeg premilostivog Cara Franja Josipa I. Ovdješnji naši rodoljublji bili su uaušili poslati ovom prigodom jednu deputaciju kmetah pred Cara, da ga u ime svih Hrvatah srednje Istre pozdravo te mu izrazu čuvstvo ljubavi i nepokolebiva vjernosti, koje su uvjek gojili i gojiti hoće u svojem domu napram preslavnomu Austrijskomu caru. Nu ova nakana rodoljubah nije se na žalost obistinila. Izprva im se obećalo da će deputacija biti puštena pred Cara, ali po dolazku Nj. Preuzvišenosti namjestnika barona Pretisa nije već o tom govorio bilo. Njihova se molba odbila s uzroka, da će Car ostati samo tri četvrt u re, premda je u istini ostao dobar sat i pol. Deputacija htjela u Pul ali eto jada! Kmet je većinom ubog, zato se ih malo prjalivo a bilo je već i prekasno. Tako se jedna između najvrudijih željah rodoljubah osujetila.

Naši pak nazovi-Talijani sa svojim posadnikom na čelu trudili se iz sve moći, da potkažu Caru, da je Pazin skroz talijanski grad. U to imo podigli su oni dva slavolukajsa čisto talijanskimi napisl a hrvatskima nije bilo ni traga, premda se za nje najviše hrvatskih novcau potrošilo.

Ovaje bismo radi, da nam g. načelnik Costantini odgovori kakvim pravom možo on takve stvari činiti? Njegovim valjda nastojanjem su i pazinske krème talijanskimi imeni prozvano! nu mi smo ga već svjetovali i ga opet svjetujemo nek se ostavi jedanput za uvjek takvih djetinskih zavjetanjah! Nu ostavimo to i vratimo se na prijašnji predmet. Opetujem da uz sve nastojanje naših nazovi-Talijanah uz sve moljakanje, mićanje i ča prijetnje naši su kmeti i većina gradjanah pokazali neustrašivo Caru da su pravi Hrvati pa da su pripravni i odselo vjerno Njemu služiti a ne sramotno robovati kojekakvim dotepencem, koji noćuju i danju sanjanju o nekom spojenju hrvatske Istre sa — blaženom Italijom. «Pazin je grad krot talijanska reče poznati hrvatski neprijatelj samomu Caru, nu oni gomorni «živio-klici», koji su se ravno onaj čas iz tisućah i tisućah grlah orili i načelnikom vladara potresali, osvjedošili su našoga vradara baš o protivnom! Na licu vladarevo oćito je bilo vijesti kako se raduje da se i istarski Hrvati bude, kako se dižu na noge, da se uz Njegovu pomoć i pod njegovim okriljem domognu zlatne slobode. — Njegovo Veličanstvo pošto se udostojilo predgledati ovdješnju kasarnu i gimnazijsku sgradu, uputilo se kroz svećano izkićeni Pazin na kolodvor, gdje je na polazku bilo opetovano sa burnimi živoklici pozdravljeno. Na dva sata i po krenuo je vlak prema Pulu.

Pedučku.

(Dalje u prilogu.)

Pulj, dne 16. Septembra.

Kako je poznato našim čitateljima, došlo je Nj. Veličanstvo, naš premislivši car i kralj, u Pulj dne 14. pod večer uz silnu pucanju u topovih, zvonjenje i sviranje. U Pulju je ostalo Nj. Veličanstvo dva dana, odakle je odputovalo u Trst. U Pulju bilo je svakovrstnih svečanosti, koje bi bile sjajnije, da nije bilo vrijeme dosta nepovoljno. Prigodom boravka svoga u Pulju dielilo je Nj. Veličanstvo i ovdje audiencije, i to dne 15. septembra od 9 ure pak skoro do podne.

Osim raznih oblastih dodjose se pokloniti caru svi gradovi i dobar dio seoskih obćina južne i istočne Istre te kvvarnerskih otokah. Deputacija obćina predstavio u zajednici pokrajinski kapetan dr. Vidulić — dakako na talijanskom jeziku. Veći gradovi dobiše posebne audiencije. Sa otokah došli su četiri deputacije: grada Lošinja, malog i Velog, grada Crosta te seoskih obćina otoka Krka. Česani i Lošinjani (Talijanaši jedni i drugi) moljahu svaki za sebe audienciju, ali nemogahu toga dobiti, već bijahu primljene sve tri deputacije zajedno. To je bilo toj gospodi vrlo žao, jer čini se, da su od cara molili jedni ovo, a drugo, ono — i to jedni na škodu drugih. Liepo vam so to vidi iz ovoga. Kad su tom prigodom prodali i Česani svoju molbenicu caru, upita jih On: koje želje sadržaje njihova molbenica? neželjeći, da bi to doznali prisutni Lošinjani, odgovoriše: »Vaše Veličanstvo doznati će sve iz same molbenice«!!

S otoka došla su 4 odaslanika: iz Omišlja načelnik Ivan Pindulić, iz Dobrinja: Ivan Perović prvi obć. savjetnik, iz Punta (podobćina krčka) Ivan Žie obć. opravnik i iz Dubašnice (podobć. krčka, al do mala samostalna obćina) obć. zastupnik Ivan Škarp. Prema tome nebijahše zastupnik Vrbnik, Baška (valjda radi ne vremena) i talijanski gradici Krk (radi većine hrvatske, ostali kod kuće). Pošto se nije našao prigodom odlazka onaj, koji bi bio imao voditi deputaciju, odazvao so je Dubašljanin g. I. M. da to učini. Deputacija odputova dne 13. iz Malinske parobrodom u Pulj. Na parobrodu najde se i deputacija obćine voprinječke, i to načelnik A. Hlamuda, obć. zastupnik R. Bačić i obć. tajnik Marjanović.

Slijedećega dana po podne dođjose u Pulj željeznicom Kastavci, i to: načelnik Fran Munić, Ljud. Jerušić obć. savjetnik i pop V. Dubrović, obć. zastupnik.

Krčani, Kastavci i Vepričani složiše so u Pulju te zamolili zajedničku audienciju, koju i dobiše iza 10. ure dne 15. t. mj. Kad je g. I. M. pošao k puljskomu kotarskomu kapetanu radi audiencije, pitao ga ovaj: tko zastupa Krk? Gosp. I. M. mu odvrati: obćina krčka izabrala je tri člana, načelnika i po jednoga iz podobćine Punta i Dubašnice. Podobćine poslale on svoje odaslanike, ali načelnik je ostao kod kuće te po tom nije talijanski gradic Krk zastupan. Kotarski kapetan pitao je nekoliko putah zašto nema nikoga iz gradica Krka! Deputacija preda caru jednu molbenicu, koju podpisaše svi odaslanici. *)

U imo cilu deputacije progovori caru, g. I. M. na hrvatskom jeziku:

Vaše C. kr. Apošt. Veličanstvo!

S veselja, koje obuze sav hrvatski puk Istre radi dolazka Vašega Veličanstva u ovu našu pokrajinu, hrlu i prepokornu odaslanici obćine

krčka, dobrinjake, i omišaljske s otoka Krka, Voprinca i Kastva s istarskog kopna, da se poklone dužnim poštanjem svoimu ljubljenom vladaru.

Već u prvanjih stoljećih, kada je hrvatski narod na obali jadranskog mora stenjao pod pandjama mletačkoga lava, gledaše on s pouzdanjem na provedru krunu bečkoga cesara, kako pjevaju mnogi stari hrvatski pjesnici iz Dalmacije; a od kako je taj narod oslobođen bio od mletačkoga gospodstva po predjih Vašega Veličanstva, zasvjedočio je u sto bitakah svoju ljubav i nepokolebivu vjernost prama sjajnoj habsburškoj dinastiji, pa kao što se je i u naše dane junački borio pod Visom, ostati će uvijek na poziv Vašega Veličanstva na noge junačke proti svakoj invaziji na sinjem našem moru.

Bog poživi i blagoslovi Vaše Veličanstvo i sav habsburški dom! Tada preda govornik Nj. Veličanstvu spomenutu molbenicu, odnosno spomenicu. Nj. Veličanstvo blagoizvoli reći iza dovršena govora na hrvatskom jeziku: »Hvala liepa«, a tada zapita govornika, da li govori njemački, to reče na tom jeziku: »Ja sam razumio sve što ste rekli, ali ne govorim hrvatski. Ja ću dati izpitati sadržaj ove molbenice te ću narediti sve, što bude moguće«. Popitav još, koja hrvatsko obćine zastupa deputacija, izreče Nj. Veličanstvo opet hrvatski »s bogom«, na što so svi zadovoljni udaljše. Mi se nadamo, da nije ni to bilo uzaludno, osobito što se tiče uvedenja hrvatskog jezika u škole i urude. Primjer Nj. Veličanstva našeg premilostivog cara, koji sam prima hrvatski pisane molbenice i koji sam govori hrvatski, morao bi jednom otvoriti oči našomu narodu po Istri, da traži pravicu svomu jeziku u uredu i školi. Koji činovnik nezna il neće učiti hrvatski nek si traži drugdje hljeba, ali u Istri ga netreba! Istog dana bila je primljena u audienciju i deputacija puljske obćine, koju je hrvatski predstavio predsjednik g. Furožić.

Njegovo Veličanstvo i Njegova obitelj u Trstu.

Na drugom mjestu donášamo u dopisih tečaj putovanja Njegovoga Veličanstva po Istri a ovdje ograničiti nam so je, da na kratko opišemo boravak carev i njegove obitelji u Trstu. Prije svega spomenuti nam je, da vrijeme nije bilo prijatno, kroz cijela tri dana, što je ovdje boravio car, skoro je neprekidno kišilo.

Na dan 16. septembra prije podne prispjela je u Miramar kod Trsta prosvietla carica i kraljica *Telizava* a istoga dana na večer carević *Rudolf* sa svojom suprugom nadvojvodkinjom *Stefanijom*. Na 17. u jutro oko 5 sati u jutro odplovilo je šest Lloydovih parobrodah u susret caru, koji je imao doći iz Pulja na carskom parobrodu »Miramar«. Topovi sa kaštela, oko 6 sati naznanjivali gradu Trstu, da se približuje Njegovo Veličanstvo. Susrev Lloydovi parobrodi carski parobrod burno bje vladar pozdravljen od ukrcanoga mnoštva, a on se uz svu kišu pokazao na palubi te so na sve strane rukom zahvaljivao. U Miramaru dočekao je cara njegov sin *Rudolf* u svećanoj odori. Oko 10. ure u jutro dospio car, carica, te carević sa suprugom na tršćanski kolodvor, pred kojim je bio sagradjen liepi paviljon za svećani doček. Tu su se sbrali ministri *grof Taaffe, Falkenhayn, Pino*, generali *Kuhn i Schönfeld*, tr-

šćanski namjestnik *de Pretis*, načelnik grada *Trsta Dr. Bazzoni* i mnogo ostale gospode, a i 20 bielo odjevenih djevojakah bilo je smješteno u kolodvoru.

Pokazav se car pozdravljen bi sa »živio« i »vrviva« te uz sviranje carske himne pogleda najprije počeštnu satniju vojnikah. Zatim ga shodnim govorom pozdravi tršćanski načelnik uvjeravajuć vladara o vjernosti i odanosti pučanstva grada Trsta. Zahvaliv se car liepimi riečmi na pozdravu krunu so prama izložbi. U prvjoj kočiji vozio se policijni direktor, u drugoj tršćanski načelnik, u trećoj c. k. namjestnik, u četvrtoj car i carica, u petoj carević i carevna a u ostalih njihova pratnja i ostali. Na ulicah, kud je car prolazio, bijaše množina pučanstva, koje je neprestano pozdravljalo visoku obitelj sa »vrviva« i »živio-klicia«. U izložbi pozdravio je Njog. Veličanstvo predsjednik izložbenoga odbora *Reinelt* zahvaljujuć Mu što se je dostojao posjetiti Trst i izložbu. Car mu se izabraunimi riečmi zahvali i podje u izložbene prostorije. Tu za pozdraviše i predsjednici ugarskoga, bosanskoga i mornarskoga odjela te razgledav isto podju Njegova Veličanstva u carski paviljon na doručak. U 1 sat po podne dođjose Nj. Veličanstva s velikom pratnjom pred hrvatski pavilon. Proko ceste bijahu položeni sagovi i sav paviljon sagovi izkićen. Dočoku jih predsjednik hrvatskoga odbora *Grahov* na hrvatskom jeziku. Nj. Vel. odgovori na taj pozdrav: »Veseli mo, da je Hrvatska i Slavonija takodjer sudjelovala na ovoj tršćanskoj izložbi i da je pokazala znamenit napredak i dobru težnju, što me i jedno i drugo veoma veseli. Hvala Vam«. Konac toga govora bijaše popravljen gromkim »živio« oko pavilona sakupljenih Hrvatah i Slovenacah. Iza toga prodjose Nj. Veličanstva doljnijimi prostorijami vođjona tajnikom *Krešičem* a u gorujem katu profesorom *Kršnjavijem* te razgledahu bogatu širku domaćega i gradskoga obrta. Oba Veličanstva i Nj. visosti *Rudolf* i *Stefanija* osobito su so zanimali za radnje hrvatskih seljakah i seljakinjah. Od izložiteljah imao je čast biti predstavljen Nj. Veličanstvom graditelj *Bolle*, kojega je Nj. Veličanstvo pohvalilo radi svestranoga i obsežnoga rada i gospodju *Bollkova*, koju je carica pohvalila i podjuje so s njom razgovarala. Prije nego li je car otišao, razgovarao so je podulje sa *Grahom* i *Kršnjavijem* to im izrekao velikio svoje zadovoljstvo na vidljivom napredku Hrvatske. Nj. Vel. izrazilo je nadu, da će ovi liepi počeci i dalje se sjajno razviti uz toliku darovitost naroda. Na primjetbu, da će već ove jeseni društvo umjetnosti u Zagrebu otvoriti obrtnu školu, odgovori car: »To je pravo, dižite samo što više obrtnih školah, jer tih nam treba. U gimnazije ide i onako prevel mladeži, a premalo je silah za obrt«. Carević *Rudolf* razgovarao se je sa članovi povjerenstva veoma ljubezno *hrvatski*, nadvojvodkinja *Stefanija* očarala je sve prisutne i isto gospodje riedkom ljepotom i ljubeznošću.

Iz izložbe odvezlo se je Nj. Veličanstvo u namjestničku palaču, gdje je so bilo svećane audiencije. Bili su sprimljeni tajni savjetnici, biskup sa kapitulom, vojničstvo, gradsko zastupstvo, sve ovdješnje oblasti, deputacije dalmatinskoga i kranjskoga sabora, grada *Rieke* i *Bosne* kao što i deputacije obćinah *Kopra*, *Pirana*, *Izole*, *Miljah*, *Voloskoga* i *Lovrana*. Radi prevelikoga broja deputacijah nisu mogla biti sprijeta razna tršćanska društva, koja su se već bila prijavila za

audienciju. Oko 6 sati slijedio je carski objed u Miramaru, na koji je bilo pozvano do 60 odličnijih osobah. Takav objed bio je i 17. i 18. septembra u Miramaru, tako da su predsjednici važnijih oblastih i deputacijah kao i ostale odlične osobe imale čast prisustvovati carskom objedu. Za 17. septembra odlučena razvjeta grada odgođjena bi radi slaboga vremena na sledeći dan. Na 17. septembra na večer bila je u velikom kazalištu »Politeama« svećana predstava, kamo su Njihova Veličanstva došla iz Miramara oko 9 ure. Te večeri davao se je balet »Excelsior«. Njih. Veličanstva bijahu oduševljeno pozdravljena od otmenoga obćinstva te se nakon 20 minuta vrata opet posebnim vlakom u Miramar. Na večer je kiša neprestano hjevala.

Ponedjeljak 18. septembra odveo se car sa visokom obitoju u Lloydov arsenal, gdje se je spustio u more veliki parobrod »Medusa«. Kod ove sgrade zagledao je car iz svojega paviljona g. *Nabergoja*, slov. zastupnika grada Trsta, te pošav k njemu razgovarao se s njim dulje vremena. Zatim je car pogledao ratne brodove i mornaricu a poslije podno istoga dneva novu luku i tamošnja skladišta.

Na večer bijaše grad Trst divno razsvietljen. Nije se očekivalo, da će tako liepo izpasti. Glavne sgrade i trgovci najčecali tko da bude liepše razsvietljen. A što da rečemo o luci! Svi parobrodi i brodovi bijahu providjeni lampioni i raznomanjastimi transparenti. Po moru kolali Lloydovi parobrodi razsvietljeni električnim svjetlom. Na svih visoćinah okolice gorahu krievsivi, sav grad s lukom lehdio je u ognju. Iste večeri o 6¹/₂ odriunulo je 12 ukusno razsvietljenih ladjahi, koje je vodio vladin parobrodic pod upravom g. *Polica*, u Miramar. Na 4 ladjahi bili su slovenski pjevači grada Trsta i okolice. Točno o 7 uri zapjevaše pjevači pod upravljanjem g. *Hribara* od njega uskladjenu kantatu i još drugih slovenskih i hrvatskih pjesamah. Medju ostalimi spominjemo »Jadransko morje«, »U boj« i »Oj Banovci«. Car se je prikazao na prozoru te pozvao cilu carsku obitelj, da sluša. Pjevači morali su opetovati pjesme. Car je dao pozvati k sebi *Hribara* i *Bartolju* te jim se osobno zahvalio na privredjenom mu pjevanju i pitao jih, odakle so pjevači. Kad mu se je reklo, da su svi iz Trsta i iz okolice, začudi so je car te se jako pohvalno izrekao o napredku okolićanah. Istodobno došao je pred Miramar i parobrod »Hrvat«, na kojem se je nalazilo veoma otmeno obćinstvo, većinom samo Slaveni, koji su Njihovo Veličanstva oduševljeno pozdravili.

Iste večeri bijaše veliki ples na Lloydovom parobrodu »Berenice«, za koji je ples Lloydovo društvo potrošilo veliku svotu novacah. U programu stajalo je, da će taj ples pohoditi cilu carsku obitelj. Na parobrodu sve je čekalo na dolazak Njeg. Veličanstvah, kad iza devete ure na večer odreče car i njegova visoka obitelj svoj dolazak na taj ples jer je počela kiša padati. Privreditelji plesa bijahu neugodno iznenadjeni.

Na 19. u jutro pohodila su Njih. Veličanstva vojničku bolnicu, izložbu, gdje su podulje vremena boravila. Pačku svećanost pri »Lovcu«, gdje je imao biti ples okolićanah u narodnoj nošnjji, bila je odpovedana, za razlog navadjalo se u oglaših »slabo vrijeme«.

Iste večeri bila je pred Miramarom »serenata« uz razsvjetu i vatromete. Prije osmo ure na večer saku-pilo se više dostojanstvenikah na

*) Naši čitatelji nać će ju na prvom mjestu današnjega lista.

malonaj postaji »Miramar«, da pozdrave Njihova Veličanstva na odlazku. Car i carica oprostiv se srdačno sa svima odputovahu točno oko 8 sati željezničkom put Gödöla u Ugarskoj, kamo su sledećeg dana strojno prisijeli. Carević Rudolf i Stefanija odputovahu su dan kasnije.

Iz ovoga kratkoga opisa uvidit će naši čitatelji, da je carska obitelj i u Trstu bila na veće dostojan način sprinjena. Car je darovao za siromašno i razna društva 6.100 forintih.

Careva zahvala.

Dragi barune Pretis!

Moje vjerno Primorje, od kojega se danas opraštam, dočekalo me je toli srdačno i toplo, da s veseljem izrazujem nad tim živahno zadovoljstvo. Izražaj osjećajih odanosti do mene i Moje kuće izražen po zastupnicima neposrednoga grada Trsta, Moje pokrežene grofovije Gorice i Gradiške i Moje markgrofovije Istre u istinu je s ovim dočekom potvrđen.

Pet stotina ih je milulo, za kojih se je grad Trst Mojim kući izkazao kao najvjerniji i lipe svečanosti, koje sam ja, carica, carević i carevna ovjeh pripomogli svetkovati, znak su u povjesti Moje kuće i ovoga grada, da će vjerno stečeno svoje preljube također i ovdje trajno sačuvati.

Obitna marljivost Moje cijelo države izložila je ovdje proizvode svojega rada te kao što snažno napredak rada na poljodjelskom, šumarskom i obrtnom polju jamči sretniju budućnost Mojoj cijeloj državi, to leži u živahnoj trgovini sa njezinim proizvodima jamstvo za procvjetu i budućnost grada Trsta.

O Mojoj dobrohotnoj skrbi za uspevanje ovoga grada, Moje pokrežene grofovije Gorice i Gradiške i markgrofovije Istre neka budu svi uvjereni, a ja vam nalazem, da svim obznaniti Našu najsrdačniju zahvalu i neprekidno trajanje Naše carske milosti.

Miramar, 19. septembra 1882.

Franjo Josip, v. r.

DOPISI.

Iz srednje Istre, 9. Septembra

«Ne bi bil verjel, ipak je istina,» tako počima neka starinska pjesna, koju sam čuo u Lindaru pred nekoliko godina. I doista, ni ja nebi bio vjerovao, da nisam čitao u Porečkom listiću »Istria«, da su naime Lindarci molili za talijansku školu. To mi se čudno činilo, zato popitah nekog moje tamošnje znanec, da mi stvar razjasne. Jedan od tih mojih znanacah pripovjeda mi sljedeće:

»Bijaše 20. Augusta, jedne nedjelje u jutro. Posle male sv. Mise stanu pozivati ljude u prodavaonicu g. obćinskoga agenta, da podpisu molbenicu, da dodje komisija razviditi bolest grozdja te se tako manje poreza plati. Kako znate, kad se govori o plaću, svi su pripravnici podpisati, da ništa neplate. Na te podpise bijahu pozvani i naši narodnjaci. Ali, kažu, da je tamo ležala i molbenica za potalijanje škole. Što nije od naših nitko znao, osim šestorice gospode i dvie njihove prirepine. Ti su polpisali i jedno i drugo, ali su i znali što podpisuju. Valja znati pak, da od tih nemaju nego trojica djece u školi. Nu ništa zato. I oni, koji nemaju djece, imaju svoja prava. Ostali, izpitani pred svjedoci, izjavili ili, da nisu ništa podpisali, ili da su samo za komisiju ili da su podpisali pak da nisu znali, što su podpisali. Točno se ne zna broj onih, koji su podpisali za tal. školu. Govori se, da jih je svih skupa 15. Nu nedim je i 1. Piko Ivan sin, koji se izjavi pred Fort. Stefanuttom, Ivom Stefanuttom i Ant. Fabrisom, da je,

pozvan, podpisao, ali da mu nije bilo rečeno zašto. Jedva kašnjo je doznao, što se dogodilo. Taj nije kuće gospodar. 2. Felice Filiptić, koji je kazao pred Jos. Stihovičem, Iv. Stihovičem i Iv. Stefanuttom, da nije znao, što je podpisao. Valja pamtit, da je taj prilično narodan i da je pred 1 1/2 godinu podpisao molbu za hrvatsku školu. 3. Ivan Sergović, koji neimajući djece izjavi se pred Jos. Klenovarem i Jos. Gojanom, da je podpisao samo za grozdje. 4. M. Batta, koji je podpisao pred 1 1/2 godinu za hrv. školu, izjavi se pred Ant. Fabrisom, da je bio pozvan za podpisati molbu radi komisije. Jedva kašnjo je doznao, da je to bio podpis za školu. Vinc. Revelante podpisao — dakako da nije pročitao prije, kako nisu ni ostali — da bude škola hrvatska i talijanska. Isto tako And. Androšić sin, ovaj bijaše podpisao pred 1 1/2 godinu za hrv. školu. Pepo Fabris je podpisao, jer se je valjda bojao, da nebi drugače kod njega pila gospoda. — Jeli još koji drugi podpisao, nije se moglo doznati, jer ostali građani skoro svi kažu, da nisu. — Po tom se može suditi, koliko važnosti imaju slične molbenice; može se suditi, kakove marionette su neki prirepine. Ti, da im se napiše: »Molim, da me objeso,« pak im se predložiti podpisati, podpisali bi nepitajući druge razumnije i pametnije, što im je užitino. Stoga, tako završi moj znanac, nečudite se ako užtitato u kojih novinah, da su nekogi Hrvati iz Istre molili za kinozku ili čak hotentotaku školu —

To kazivanje mojega znanca duboko me razžalosti. Pomislih u sobi: za Boga miloga! zar su ti ljudi bez glave, bez pamoti, kao niema životinja bez razuma? Zar još nepoznaju svoga dostojanstva, svoga narodnoga ponosa? Zar ne uviđaju još, što im takovimi podpisi pripravljaju u Poreču, otkud sve to dolazi, kako se je i tamo u Lindaru izrazio jedan Irredentaš: Cosi se vomit l'ordine da Parenzo, che sia tutto italian? Zar nemaju nikoga, u koga bi tražili savjeta, naputka? . . . Razmišljajući tako reknu: sbilja! Talijani imaju pravo, kad nazivaju nekog naše ljudi ščavi, to jest robovi, sužnji. Da, nekogi nezasluzuju drugo, nego, da se s njimi kao s robovi postupa, jer rob čim ga više siba gospodar, tim mu je odaniji, dapače još i cichuju tu šibu — valjda iz zahvalnosti. . . .

Naš puk u Istri u pandžah je Irredentašah. Irredenta ima svoje mreže izprepletene po svoj Istri, da, tu se je ukorienila dublje negoli se misli. Nu dosta! Može li ta dasadašnja politika uroditi drugim plodom, negoli radja? Sadašnji odmetnici, to je samo plod dojakošnje politike. Jako daleko se je došlo. Zmija, koju je gojila prijašnja vis. vlada, počima ju trovati — to je najmo zahvalnost. Lindarcom pak, koji su se dali rabiti taj put za marionette, zaklinjem, da se opamete i nedadu drugi put slipo rabiti, nego da budu muž-beseda, stalni, značajni, neustrašivi borci za svoju svetu narodnost.

Iz Kastva, koncem septembra 1882.

Sretno smo svršili školsku godinu. Dobrim uspjehom pripravilo se šest učenikah iz ovdješnje priprevnice, da mogu prestupiti na učiteljske, gdje će uživajuć primjerenu podporu kroz četiri godine završiti svoje nauke.

Ne smućne s una veliku nastavnicu narodnih prosvjetiteljah, koji bi vjesti jednoga poliči naš rod iz čamila i tmine neznanstva k svjetlu otačbeničke samosvjesti uztvrditi čemo, da je to maleno čislo. S toga trsino

se, da izputimo ovu prazninu, da nam dostaje tečajem vremena ponajglavnijih faktorah pučke prosvjete. A eto nam se tomu lipea sгода pruža! U Kastvu uz dovoljan broj učenikah otvorit će se izno rice početkom buduće školske godine (t. j. prvim novembra) pripravnici tečaj za učiteljska. Polaziti može ova školu svatko, koji je dobrim uspjehom naučio zakonito propisane nauke pučke škole. Pravo na podporu imaju oni, koji do konca decembra tek. god. dovrše 14 godina te su voljni posvetiti se učiteljskom zvanju, a uz to posjeduju pravo građanstva u ovoj polovini carstva. Oni učenici pako, koji su još maloljetni, mogu polaziti ovaj tečaj, da se bolje usavrše u jur naučenom, a može jim to i veoma dobro doći kao priprava za ustup u gimnaziju.

Na posao dakle! Koji možeš upućiti, nagovarni, uči! Uložiti čoš po koji kamencić za sveti hram prosvjete našeg roda! Ne budimo toli bezsviestni, da našom krvnjom ovo sređstvo spasenja umine. Jer nebudamo li sami marili za se, neće se niti drugi za nas starati. Malo nas ima, nu marimo radeti u zajedničkoj slogi i zadahnuti ljubavju otačbeničkom bit čemo dostojni jednom stupiti u kolo izobraženih narodah. U to ime (Bog pomoz!)

Istarski sabor.

VII. Sjednica,

(dne 1. Septembra).

Pred sjednicom razdijelilo se među članove sabora izvješće o djelovanju europološkoga postaja.

Odmah poslije otvoreno sjednica i počlo se je pročitao protokol prijiznje. Prišlo je predsjednik dano kada će Nj. Veličanstvo car i kralj u Pazin i Pulj i rekao da je munjenja da ide saborska deputacija izraziti mu svoja odanost. Deputacija za nek sastoji iz 5 članovah: predsjednika podpredsjednika i trojice članovah koje će on imenovati. Sabor bio je sporazuman s tim predlogom.

Na dnevnom redu je predlog zemaljskoga odbora usljed prošnje dotičnih obćinarah, da se podobine Sv. Martin, Sv. Ivan, Ustrine i Belej na otoku Cresu odulepe od obćine creske a pritrže osorskoj. Predlog tog zakona bio je primljen.

Prišla je molbenica salah S. Vincenti, Bokorčić, Stokavci i Smoljani za otepljenje od obćine vodnjanske, nu zam. odlor nije još sve razvillo što bi za potrebu da se u tom odluči. Doć će na red u budućem zasjedanju.

Druga točka dnevnoga reda vladin predlog zakona tisućega se ustanovljenja kotarskih poljodjelskih združnicah i pokrajinskoga poljodjelskoga vieća za markgrofovju Istru, toliko je članove zabavila, da se dnevnoga reda iscrpilo nije.

Za političko-ekonomički odbor izvjestio je G. Costantini. On je zanj, ali sa promjenami, koje je učinila većina istoga odbora, i koje promjene u tom sastoje, da se vladi oduzme skoro svaki upliv na te združnice, a da ga zadovolju Talijani u obće a napose saborska većina.

G. Ellusheg jedini član odbora protivnoga munjenja, govori prot svim promjenam, a za predlog vladin takav je.

G. Franjo Ših. a veleposlanik i veletržac u Poreču, veli da se seleni dužnim nekolicom rieči reći kao zašiti predsjednik agrarnoga istarskoga društva, koju se je po prijizanju dvih govornicah spomenulo. On tvrdi da je to društvo svakako imalo svojih dobrih poslijehah, jer su se unazli pakovanje bolje upoznali međju sobom, saznali za razne potrebe i složili se u sredstvih i svrhab. Al priznaje također da nije dosegio svoje svrhe, i da je sada tako rekuć propalo. Za uzroke tomu navadja medju ostalimi, da vlada nije podpirala toga društva dapače da bi se moglo reći da mu je neprijateljska bila. On bi želio da se to društvo podigne. On je u obće protivan vladinom predlogu zakona. Predlog je to zakona agrarnoga, u istini pako političkoga. Politika se za njim skriva. Navadja je to nekim načinom na naša svetosvela prava. Uz promjene većine političko-ekonomičkoga odbora on će ipak za taj predlog glasovati.

Kad je govornik svršio opomeno za je predsjednik da on u predlogu ništa ne-

nalazi čim bi se vredjala ili imala vredjati naša svetosvela prava.

Vladin govornik G. Gumer opaža najprije da ga predsjednik oslobodio od jednog primjetba koju bi bio predgovorniku učinio. Pak nastavljajući predlog zakona ima z gospodu samo tu zlu stranu, da proizlaziti od vlade, o! koje se sve s nepovjerenjem odukeju. A vlada je ipak i dosad skoro sve polakša, što se je na boljak zamenarenoga poljodjelstva u Istri učinilo. Obstoje li i agrarno društvo, al ni on uti vlada nije kriva, što mu se po samih uvjetovih začetnicah »de profundis« pjeva. Pita pak g. predgovornika neka mu ina samo jednu rieč kaže koja bi služila dokazom da ima svoj predlog političke težnje? A predgovornik trudeć se braniti koliko je mogao istarsko agrarno društvo veli da nije dužan navesti razlogah svojim slutnjam.

G. Amoroso misli da eye što se je o agrarnom društvu reklo nije ovije na mjestu (a kasnije se ipak i on sam osvrće). Njegov je govor osobito naperen proti g. Ših. a. U predlogu zakona nejma ni politike ni vredjanja naših svetih pravah. Kaž bi to bilo onda bi on, onda bi mi odijeli takav predlog, jer mi čemo braniti našu Istru i naša prava. A jer toga nema, on prima predlog. Pokrajina je dosada plaćala tajnika agrarnoga društva, ili što je to isto, davala je društvu podporu 1000 for. To društvo može i nadalje obstati. U predlogu zakona se naročito kaže, da se mogu ustrojiti slobodna društva. Al takova slobodna društva nemaju prava zahtjevati od vlade podpore. Čim ju zažube, već moraju primiti razne obveze napramu državi. To se događa i u veće slobodno uređenoj Italiji, to se radi i u drugih državah. Država ako duje, hoće i imati. — Poslje toga govora čovjek bi mislio, da će g. Amoroso glasovati za predlog vladin. On pak glasuje za sve promjene koje je učinio političko-ekonomički odbor i kojim je vlad uzet skoro svaki uticaj u te združnice i vieće.

Poslje zaključica debate govori izvjestitelj da oni nemaju nepouzdanja u vladu, nu joj pušćaju upliva, a da tu nije faktor ni država ni pokrajina već oni koji budu članovi podružnicah. — Glavne promjene koje je većina političko-ekonomičkoga odbora predložila sastoje u tom: da budu zastruga ne u svakom sudbenom nego u svakom političkom kotaru ustrojene, i da sabor imenuje 4 člana pokrajinskoga poljodjelskoga odbora, injesto da imenuje 2 ministarstvo. Uz te promjene bio je predlog zakona po većini primljen, premda je ta većina osvjedočena da takov neće biti potvrđen.

VIII. Sjednica,

(dne 2. Septembra).

Poslje pročitana protokola prijiznje sjednice došlo je na dnevni red vladin predlog zakona o držanju i pašnji kozah. Bio je primljen skoro bez razprave i s neznatnim promjenami. Kozu su zabranjeno u Istri. Samo gdje su nužnije i gdje nije pogublje za šumu držati jih, može politička oblast dopustiti da se u obće drži samo jedna. Kozlički izpod dvie godine ne broje se ovamo. Koji će jih past mora naznačiti zemljišća gdje će jih pasti i kuda voditi. Na pašu mora jih voditi posle sunčana izlaza, a natrag prije sunčana zapada. Kazne prekrsaja za kozu iznose forintu, a mogu poskočiti i do 10 forintih. Zendarmerija i šumarsko osoblje imaju prekršaje prijavititi političkoj oblasti. Tri mjeseca poslje objave ovoga zakona stupiti će u život. — Na drugoj točki dnevnoga reda bijahu molbenice ijekih obćinarah barbarskih, da njim bude škola talijanska, marčanski, karničkih, lindarskih i tianjskih, da se ustroje u tih mjestacih ili posle talijanske škole ili u svakom po koje sekcije hrvatske i talijanske, te da se roditeljima dade sloboda upisati svoje diete u jednu ili drugu. — U školskom odboru saborskom bijahu glade tih molbenicah ko l petorice članovah tri različita munjenja. Dr. Bovečari, odvjetnik u Pulju govori u ime većine, u ime trojice, gg. Barsana, Costantina i svoje. On veli, da je škola u Barbanu bila do godine 1877. talijanska, a da se ipak Barban tim pobarbario nije. Te godine učinio je Jurečić sa 81 druga molbenicu, da se ta škola potvrdi. Mjestno školsko vieće izrazilo se je sljedećeg godine za to; Pristalo je i zastupstvo. Kotarsko školsko vieće u Pulju prihvatilo je. Nu zemaljski odbor bio je proti tomu. Rekao je da ima u gradici i Talijanah, da se talijanski u njim i u okolice govori. Bio je za to da se škola u hrvatsku i talijansku razdijeli. U sjednici zemaljskoga školskoga vieća nekog se je uztegnio od glasovanja, predsjednik je tako govorio da je na ostale članove pristupio učinio i da su pristali na hrvatsku školu. Došla je stvar k ministarstvu, a ovo je olućilo da bude škola hrvatska i da se talijanski jezik kao predmet poučavanja. Prošla su 4 godine da škola takovim živi ali raktički. Slab je polazak. 41 obćinarn prose talijansku školu. Tako je i ko l drugih navedenih mjestacah. I ona mole i njim valja z dovoljiti. Kad njim neć zemaljski odbor zadovoljiti, nebi radio za moralo i materijalno dobro njihovo. Predlaže resoluciju, koja se po većini i prim: zem. odbor ima kod viših oblastih

*) Umoljavamo i mi naše rođoljuba, neka nagovore rođoljube bistre djece, da jih odpošaju u gore spomenute učiteljske pripravnice, jer jednino tim možemo se dočepati svietnih nauki pučkih učiteljah, koji su nam toli potrebni.

na to raditi, da se u navedenih mjestacih utemelje dva odjela hrvatski i talijanski i roditeljem pristupi u koji će odjel svoje diete upisati. U sličnih slučajeva nek se i dalje tako postupa.

G. Strk, četvrti član školskoga odbora ima poseban predlog i pošto nije podupri, on ga poduljim govorom obrazlaže. Želi da se to pitanje jezika jednom riješi, pravdom. Nije tomu davno što se je po istarskih gradilišću podučavalo njemački. Talijani im nezadovoljni zahtijevaju na svoj jezik u škole. Vlada njim je privolila, a k tomu zavela talijanski jezik u novo-ustrojene škole u hrvatskih mjestacih. To bijaše isto toliko zlo i nepravdom nam pravitom Hrvatima, koliko bijaše kad su se bud oni bud Talijani morali učiti njemački. Hrvati počeli pitati su hrvatske škole i vlada bila je uslijena zadovoljiti njim kao što prije Talijanom. Na to je digla od klike vika: slavenska propaganda, pohrvatajućih školah i Bog zna što. — Pogledimo u Barban. Prije nego li bijaše tamo hrvatski jezik naukovni zavod, služio je učitelj Talijan. On isti, Talijan, pisao je oblasitima da se u školi barbarsko nemože napravovati bez poznavanja hrvatskoga jezika. Proslitelji sadanjim nepoznavaju te nužde. Ali kako će oni suditi o školskih razmirnicah? Govornik navajda primjer nekoga nadzornika iz Beluna, koji se tuži kako svaki zanatlija i zvanikac sam o svojem govorili može, a kako hoće svatko da reče svoju u školah, pak ide dalje. Dokazuje iz samih izvješćih zemaljskoga odbora da je polazak ove zadnje 4 godine u Barbanu koji, skoro dvostruko, nego li bijaše prije 4 godine. U molbenici kažu proslitelji da jezik hrvatski nije njihov, a ipak se znače iz službenih podatukah, da običnari barbarski osim pet šest njih samo hrvatski govori. U molbenici izovu proslitelji sebe *otac obitelji*, a ipak izmed 40 njih, nije jih nit 10 koji imaju djece u školi, dapače imade jih kod kojih je predpostavljati da jđ neću nikad imati, drugih koji nisu gospodari, trećih koji nisu oženjeni. Govornik čudil se nadalje kako i za koga se može činiti u Karnici i Marčani dva odjela kad proslitelji sami kažu, da su svi Hrvati. U Tinjanu od 68 školske djece govore 62 samo hrvatski, 4 talijanski, 2 hrvatski i talijanski. U Linduru je isti razmjor. Na temelju svaga toga on predlaže resoluaciju, zemaljski odbor ima raditi kod oblasitih na to da se odbiju te molbenice, jer za talijanski odjel noma nit iz daleka toliko djece koliko se jđ zahtjeva, bud za školu bud za odjel. U sličnih slučajevih nek i na dalje tako postupa.

G. Petar Sibis veli da je u molbenici pogrešno rečeno da su u Karnici i Marčani samo Hrvati, i dopušta da za molbenice svih dviju mjestah jednom te istom rukom pisane i da su od riječi do riječi jednake. Agitacije da nisu preuzročili Talijani nego oni koji hoće imati hrvatske škole.

G. Constantini veli, da svi navodi G. Strka idu na to da se nobi siliše Hrvate u talijanske škole. Molbenice da nisu od nikoga nadahnuće. On živi med narodom 30 godina, i zna da su one izraz čuvstva i željah običnarah. U Linduru, veli nu dalje, postoji hrvatska škola, pak nezna nit četvero djece iz treće školske godne čitati. U Gračišću je talijanska škola, put znadu već u prvaj školskoj godini lepo čitati. Nauzornici će drugdje, možda posve protivno izvjestiti, nu on nevjerojatno malo izvješćem nadzornikah. Zaključuje da nije dobro nit za Hrvate nit za Talijane, da se one protiv otm draži, i da bi se resoluacijom većine svaka dalnja agitacija preprečila. (Upravo protivno, g. odvjetnik. Otvorilo bi se polje još većim neprestanim agitacijam. Gospoda vjerovnici bi rada svoje dužnike siliti nesamo kako da glasuju kod raznih izborah, nego i u koji odjel da dadu svoju djecu u školu O. U.)

G. Dorčić veli da bi se u školi onako imalo podučavati kako se u crkvi propovjeda. Molbenice se imadu odbiti. Neželi da se luk preved nappe.

G. Babuder, peti član školskoga odbora, izgubio je lutte il suo latino. On je s većinom, da se svako diete u svojem jeziku, podučaje, pa makar imala pokrivanja još više potrošiti. Svugdje, gdje je i dvoje trije djece druge narodnosti nek se ustrojio dva odjela, a učitelji nek se pristupi u koji odjel da koje diete upisa.

Skoru u isto vrijeme predlaže g. Defranceschi konac razprave, a g. Strk odgovajuje se za reč. Dao se je na glasovanje predlog Defranceschiev i primio, te se tako onemogućilo g. Strku da odgovori pojednim predgovornikom. G. Boccalari imao je zaključnu reč. On reče, da je Strk u zrak pucno, a ipak on to samo reče a nedokaza niti jednim navodom. Spomenu da je hrvatski jezik bio narinit u Medulinu; da ima u Istri Slavah, u ti Slavi su Slovenci i Srbi al ne Hrvati (Slipenci u bojiak O. U.); da Hrvati neće biti banjeni u svojih snih slaviziranja i hrvatiliziranja. G. izvjestitelj većine nije odgovorio na nijedan navod g. Strka. Većina je ipak prihvatila predlog Boccalari-ev. Za predlog Strkov glasovali su samo Dorčić, oba Spinčića, i on. Nit za jedan nit za drugi predlog nje glasovao g. Babuder.

Kod članja izjavučer Istarskoga vjere-sijakoga zavoda oglasio se je g. Babuder i rekao obćenito da se s jedne strane neima biti preved strogo kod podavaja

zajma, s druge strane da se nejma obćanam preved posudjivati. Odgovara mu g. Amoroso, da se mora biti strogo, jer li zavod inače propao, a da bijaše nužno kod koparski obćini veći zavajam, od 100.000 forintih. Babuder mu primedne da nije spomenuo obćine koparske i odbija svako tu tumačenje svojih riečih po Amorosu.

Konačno došlo je na dnevani red proračun za godinu 1883. Sav trošak proračunan je na 391.000 forintih. Kod treće točke: "Troškovi u naukovno svrhe" predlaže dr. Amoroso, da se dru. Lokaciju dade remuneracija za izradbu Istarske karte, da se pak ista od njega pribaviti i u slučaju upotrebiti može. Većnja, i isti g. Boccalari, pristaje uz predlog (Ta gospoda kažu da su zaboravila što su prije dva dana odlučila, li g. Amoroso u sve sople puše O. U.). Kod šeste točke: "javne gradnje" veli izvjestitelj g. Venier da su mu neki članovi sabora preporučili gradnju ceste Buzet-Draguč-Gerovje, i Roč-Roško polje. G. Amoroso veli da se prva cesta graditi nemože, jer bi stajala ona sama kakvih 30.000 forintih, a u proračunu je za sve gradnje samo 12.000. G. A. Spinčić preporuča živo cestu Roč-Roško polje. Veli da je pogibeljno po njoj hoditi, i kamno li jahati i voziti. Ljudi da moradu spriti bremena sa živinah pak jih po malo prennašati dok na šiške dodju, i opet na živine naprtiti. Deru se vozovi, trpi živina, trpo ljud.

Sve to bi reč da napomene kod g. Amoroso. On veli, nek si taj komad ceste sama obćina ročka popravi. (Nede nit g. Amoroso uvijek gospodarniti O. U.). Kod silnaede sedme točke: "stroškovi za svrhe poljodjelstva i javnoga gospodarstva" govori g. Strk. Pošto je vlada imenovala putujućega učitelja, koji znado samo talijanski, on želi da bi se pobrluola i za učitelja koji bi mogno podučavati hrvatski puk u Istri. Predsjednik sabora odgovara da će to pamtili. U toj stvari bilo se je napravilo interpelaciju na visoku vladu. Podpisali ju četiri Hrvata, ni trebalo je petoga potpisati. "Tržilo se ga, pitalo se imenito gospodu zastupniko izvanskih kotarah, zastupniko dleke Hrvatoh, ni bez uspjeha. Interpellant se nije moglo, već samo preporučiti.

G. Venier pita kako je s kvjetskom Dragom, a Amoroso mu odgovara da onako kako i hni.

Kud so je sve predmete izerpilo rečno je zaključio slovo presvijeti g. predsjednik. Radili smo svi, veli on, za dobro ove naše domovine, pučanstvo nek se pravdom izrazi o našem djelovanju. Mođ nam vladao je duh slove. U narodnostih pitanjih pošto su u Istri dvie narodnosti bilo je često oprječnih mnenjah al nikud nepřijateljstva. Na svrsi pozdravlja caru, a članovi se dižu i kliču živo.

Pošto je još g. Franjo Sibis pozdravio oduljimi riečmi predsjednika, vladinoga povjerenika i svo sabora, te pošto se je povjerenik zahvalio, proglasio je predsjednik i ime Nj. Veličanstva saboračo zasjedanje zaključeno.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 30. rujna 1882.

Najznamenitiji domaći događaj u ovo petnaest danah jest i ostat će, boravljenje carske obitelji u Trstu, o čem će naši čitatelji naći potanje izvješće na drugom mjestu. O tom se dogodjuju piše mnogo i u stranskih novinah, koje sve redom priznaju velikodušje i plemenitost Cara Franja Josipa, pak nemogu da na dalje dosta riečih, kojimi da užigoše, nezahvalnost nekotih Trščanah, koji novide, da Trst bez Austrije nebi bio nikada što jest, a i danas u drugina rukama da bi odmah pao na zadnju granu. Uprav danas, 30. septembra, jest petsto godinah, što je u Gradcu bilo uzajamno podpisano pismo, kojim se Trst svojevrijno izručio sjajnoj habsburškoj kući. Sam Bog zna, što će danas petsto godinah biti od Trsta i od Austrije. Što se nas Slavenah tiče, ufamo se u providnost Božju, da nećemo ipak biti u ovom Primorju svajće porivalo, kao što smo bili prošlih petsto godinah. I tim tvrdim i dubokim vjerejem razla-jeno se sa današnjim znamenitim danom.

U ovaj par sjede i viećuju sabori češki, galicijski, dolnje i gornje austrijski, kraunjski itd. U kraunjskom digao se glas proti njemačkim pučkim školam, što se nezakonitim putem nastoje kriomcarski uslijati u kraunjska sela i gradove. U češkom pako prosvjedovalo se proti nakazi, što u njem sjedi veličanjui ravnatelj njemačkih visokih školah pražički, a isto pravnomu ravnateljui visokih školah čeških neima u njem mjestu.

U ovo petnaest danah zadjeļa je strasna nesreća nekogo krajeve našega carstva. U Koruškoj nalme i u Tirolu učinila je vodnja nepogipnu škodu. Siromašnim ljudem razurila kuće, odnela marvu i uništila zrele vinograde i svu ostalu ljetinu, spravljenu i nespravljenu. Nj. velič. Car darovao sam tim nevoljnikom sto hiljadah forinti, a ovlastio vladu, nek im pruži setiam što biljadah forinti, što na povratak što muke. Nevolja je velika, zato joj se hoće velika i izvsnredna pomoć. A i sabori, obćinska zastupstva i pojedini

ljudi nastoje koliko mogu, da ublaže tu ogromnu nesreću svojih suđazljivanah.

Ista se je nesreća još i veća dogodila i u gornjoj Italiji, gdje je voda samo za željeznčkih mostovih učinila do trideset milijonah škode. Ta je šiba dosegla i uokolo Španjolske i njemačke pokrajne, a u dlekoj Americi da je učinila baš pomni. Izbrojivši te obćenite nesreće, baš nemamo ni o ostalom svietu, što drugo da pričamo. Englezom je u Egiptu svaki dan laglje, a evropskim državam radi toga svaki dan teže, jer bi jim hjele zavezati ruke, a neznadu kako a da se i medju sobom nezavade. Ruski car bio u Moskvi, gdje je sad otvorena nekakva izložba, pa ga Moskavljani veoma lepo dočekali. Na tom putu pratio ga i onrogorski knez Nikola. Prošlih dana bugarski knez Aleksandar pobodio rumunjskog kralja Karla u Sinaju. Srbski kralj Milan boravi još jednako u Austriji. I tim svršujemo.

Mojim Izbornikom!

Vaša je uvidjavnost, bračo zemljaci, gd. 1876, pronašla povjeriti mi mandat narodnoga zastupnika na pokrajniskom saboru. Taj je mandat ovim zadnjim zasjedanjem iztekao a ja vam najdubljom zahvalnošću dičnu ova čast vraćam uvjeravajuć vas, da mi je svugda svestrani Vaš boljak pred očima lebdio, pa da u tom amjoru nisam u nikakoj prigodi vjeru i dom svoj zatajio. Većitih, izdašnih djelah nozitičem, pošto vam i poznata mala sudela naša, — nu ipak vedrim licem i čistom duševnošću vellu, da je ako i skromnim načnom ipak led probljen i put mojim nasljednikom prokrčen, a sada na vami stoji, da se odvažno napro atupl, svu dleke dođjemo do našeg narodnog dostojanstva.

U to imo pomoglo nam Bog i naša narodna samosvest!

Vam
haruo odani, bivši zastupnik
Petar Dorčić,
U Baški, dno 16. rujna 1882.

Franina i Jurina.

Fr. Kamo greš to Jurino?
Ju. Kamo grem, ako će Bog k' voloj Maše va Pazine.
Fr. Dragi ti hod s' mnom u stari Pazin, barem ćeš razumetiplovanovu predliku.
Ju. Ter ju razumom i va Pazine.
Fr. Od kada si se navadil talijanski?
Ju. Kakovo talijansko, ter Prost potle je va Pazinu prediše vavik hrvatski.
Fr. Ča Talijanom prediše hrvatski?
Ju. Kakovima Talijanom?
Fr. Ter je on rekai da su Pazinci goll Talijani.
Ju. Komu je to rekai?
Fr. Samomu Cesaru va Pazine.
Fr. Franino gledaj ča govoriš ti lažeš.
Fr. Ako lažam ja, lažu i oni koji su ga čuli, neverujem da bi toliko ljudi tako složno lagalo.
Ju. Dakle ni on istinu rekai!

Različite vesti.

Njegovo c. k. apostoličko Veličanstvo imenovalo je najvišom odlukom od 24. augusta t. p. kanonika i direktora centralnoga sjemeništa u Gorici Dra. *Vjekoslava Zornu* za porečko-puljskoga biskupa.

Promjene u Krcčkoj (Vejskoj) biskupiji. V. č. g. *Antun Malanić* dosadanjij plovac u Loparu držat će i. Oktobra t. g. svoj imenitaj kao novomenuvani plovac i dekan Vrbički. M. č. g. *Antun Malanić* ide za upravitelja u Lopar, a na njegovo mjesto kao upravitelj podžupe u Funiu Krizu premješten jest dosadanjij kapelan Ilovaika (S. Pietro de' Nemb) M. č. g. *Ivan Damjanjević*. M. č. g. *Ivan Velčić* koralni namjestnik i duh. pomoćnik u Krku odlni u Ilovaik, a na njegovo mjesto dolazi dosadanjij duh. pomoćnik u Baški M. č. g. *Josip Žic-Klačić*. Položili su plovansko izpitne M. č. g. *Josip Arakovičić*, upravitelj župe na Puntin i *Mihovil Mušina* upravitelj župe na Belom (Caisole).

Zabavna večer. U slavu gostovah, što su se desili u Trstu prigodom boravka Njih. Veličanstvah, priredilo je nekoliko članovah ovdješnje obćinice zabavnu večer. On prisutnih spominjemo *Alata Aravovića* iz Zagreba, *dra. Domirskića* iz Poljske sa gospodjom, *Skrjčevića* iz Beča; *dra. Nejedića* iz Praga, *dra. Torka* iz Praga; *dra. Kršnjavija*, *Milana Krcčića*, g. *Sorljugu* iz Zagrebu i više ostalih odličnih gostovah. Uz zgodne i vesele nazdravice prošla, večer na obće zadovoljstvo.

Iz Kastva. U ponedjeljak 2 oktobra priredjuje *Hrvatska Obćinica* u Kastvu sjajnu zabavu sa predstavom, tombolom i pjesmom na koju vas najuljudnija pozivlje. Čisti je prihod namijenjen "Bratovšćini Hrvat. ljudi u Istri." — Uzlazina za gospodu i for. Darovi se primaju sa zahvalnošću. — Početak zabave ob 7. uri na večer. — Istog dana obdržaje i Bratovšćina Hrvat. ljudi u Istri svoju skupštinu.

Kastav, 23. septembra 1882.

Odbor za zabave.

Iz porečkoga kotara jurija nam se, da je i za onaj politički kotar izdana po nalogu c. k. namjestništva u Trstu okružnica na sve župnike, kurate i obćinska glavarstva, da pišu obćinska imena onako, kako se nalaze u maticah, gdje se bilježe krcšćani. Prem smo u predzajem broju dokazali da se tim tangira naše temeljniti zakoni znanjemeni pravo ipak se na tom putu ide dalje. Drugi put osvrnut čemu se pobliže na tu okružnicu a sada nam je samo spomenuti, da se i u porečkom kotaru u više župah već preko 30 godinah bilježi na hrvatsku, dakle tu se ima bilježiti, kako stoji u maticah. Mi neznamo ako bi nam branio pisati u p. Juršić mjesto "Giursich", Hrašt mjesto "Crasta", tu se neradi o promjeni imena već o pravopisu, tu se radi da se mi istarski Hrvati emancipiramo talijanskoj pravopisu, to je što bi morali dotični krugovi znati.

Istarski Roditeljiem. Sutra se otvara pučanski gimnazij. Tom prigodom preporučujemo što vruće možemo istarskim Roditeljem, koji imaju koje darovito diete za školu a ikoliko mogu, neka ga pošlju u Pazin, da se izškola, jer bez svojih nauđenih ljudi ostasmo do vleka tužje ruglo i porivalo. S početka bit će im možebit teško, ali već za koju godinu, može im diete, ako se bude dobro učilo, postići koju školsku podporu, pa to na konju njih i njihova djeteta. Dakle srčano i odvažno!

Poplava. Neprestana je kiša u prošlom mjesecu proizročila ogromnih nesrećah. Rieke i potoci su nabrekli su se razlil po poljanah i livadah rušev sve, što jim bijaše na putu. U našoj državi doljni Tirol bio je skoro u nižiti predljetih sav pod vodom. Isto tako liepi dio Koruške. Promet sa željeznicami je još prekinut. Neznajerno je mnogo kućah porušeno, poljski usjevi su uništeni a nije nade, da će se polja ni buduće godine moći svagdje obdjavati, jer je voda napuniti poljane pjeskom. Još skoro veća nevolja bijaše u mletčkoj (venetianskoj) pokrajini, voda poplavila mjesta i poljane, o-sobito oko Verone i Mantue. Škoda je neizreciva. Milodari se već svugda slobru. Pomoć je jako nuždna. Na 27. prošloga mjeseca izakla je carska naredba, koja ovlješuje ministarstvo, da upotrebi i razdieli 500.000 for. za Tirolsku a 200.000 za Korušku. Sam car darovao je iz svojih privatnih sredstvah 100.000 for. za prve potrebe.

Statistika magjariziranja. Kako je silno napredovalo umjetno proizvodjanje Magjarah, dokazuju sledeće autentična data: Prošle polovice godine promienilo si je 548 obiteljih svoja stara imena u magjarska. Ove obitelji broje ukupno 1082 osobe, medju kojimi imado 533 židovah.

Prevario se. Urednik nekoga za-kutnoga "revolver-lista" u Pešti, Papp-poslja nedavno svoga administratora k barunu Belli Aczeli i poruču mu, da je uredništvo stigao dopis pun najrdjih pogrihah i napadajah na Aczela; urednik da je prislijen dopis tiskati, nu ako mu barun Aczel izplati stanovitvu svotu, nesamo da neće gornjega dopisa uvrtiti, nego će dapače napisati drugi dopis, koji će Aczela u zvlače kovati. Aczel odgovori administratoru, da bi mu vrlo drago bilo, da sam urednik dođje k njemu, Siledećega dana dođje i zbilja rečeni Papp k barunu Aczela u nadi, da će dobiti novce. Nu doskora nvidi, da se je ružno prevario; iznenadu nalme nahripise i sobu dva sluga, povališe moga urednika na zemlju i odmjeriše mu 25 vručih batinah. Poslje toga morao je Papp dati još Aczela namiru, da je batine u istinu i popluno primio nego mu je zalo dao nekoliciko forintah.

Kradjo u Magjarskoj. — Prošloga mjeseca provallše do sada nepoznati tati u palcu grofa J. Andrssaya u Budimpešti i odneseno 21 razničitih redovah (ordenah) skupocjenih pucah za košulje, starih novcah, jedan zlatni sat i drugih dragocjenih stvari. Nedavno provalljeno je u kuću bivšega ugarskoga ministra Szella te odneseno sve, što se odnesiti moglo. Malo zatim pokradne je ministarski savjetnik Matlekovič. To se sve događja u Budimpešti i Slovake znaju tiskati, ako svoj jezik goje, a latovi neka krada!

Flodna žena. Monkowski "Aerzliches Intelligenzblatt" piše: Jedne riedke žone neima višo. U Washingtonu umrla je Marija A. usin, rođjena u New-Orleansu godine 1823. Pošto se u lula posvetila se je naukom medicine i kirurgije, te je dohila doktorsku diplomu god. 1863, dakle u 30 godini života. U gradjanskom ratu služila je kao kirurgica kod i vojske sjevernih državah. U dolini Virginije bude ranjena i izgubi oko. Kad je bio utanačen mir, bude otpuštena s milovinom. Tečajem svoga tridesetogodišnjega braku porodila

je 44 sina u 19 porodih; u 6 porodih rodila je trojke, a u 13 dvojke. O 11h živi međutim samo 11 sinova.

Katoličko pučanstvo u New-Yorku od G. 1845 silno se pomnožilo. Te godine brojio je New-York 400.000 stanovnika, dočim se godine 1881 isto umnožilo se na 1,300,000. G. 1845 bilo u tom gradu 50,000 katolika u sad ih ima 600,000. — Svjetovnog svećenstva ima u New-Yorku, 262, redovnikah 113, crkvah 162, kapelah 47, samostanah 36, jedno sjemenište, 4 zavoda za dječake sa 875 pitomaca, djevojačkih škole 22, sa 2,203 učenika, škola dječjih 4, sa 549 učenikah. — Pučanstvo katoličko sačinjava 40 postotak. Bude li se tako množi, za deset godinah New-York biti će sav katolički.

Pronjone u tršćanakoji i koparskoji biskupiji. M. E. G. Josip Flegar, od zad upr. u Gologoric, imenovan je župnikom u Sušnjevcu. Č. G. Josip Uršič, duh. pom. u Skednju pramještan je kao dub. pom. u gradsku bolnicu u Trstu.

Svečanost radničkoga društva.

Sretna bijaše misao ustrojiti u Trstu podpomagaću društvo slovenskih radnikah, koje se je za kratko vrijeme svojega obstanka tako učvrstilo, da može slobodno bez ikakve podpore liepo napredovati. Društvo ima svoje društvene prostorije, gdje se članovi skupljaju da čitaju mnogobrojne novine i da se vježbaju u slovenskom i hrvatskom pjevanju. Velika zasluga ide poštovne muševce, koji stoje na čelu društva. Društvo nije dosada imalo svoje narodne zastave, a članovi nisu mitali, dok jim se nije želja izpunila, da se mogu skupljati oko svojega barjaka. Kao što smo već javili, kroviteljstvo nad društvom pružio je *carevič Rudolff*, a kumica kod blagoslovljenja zastave bijaše *carevna Stefanija*. Ova je poslala društvenoj zastavi krasno izvezeni trak, drugoga darovahu tršćanski Slovenke. Svečanost, koja je bila ustanovljena za 10. septembra, obavila se je napokon u nedjelju 24. septembra točno po programu, koji smo donesli u prethodnom broju. Vrijeme, koje je tečjem cijeloga prošloga mjeseca bilo jako nepovoljno, neprestane je kišilo, na dan svečanosti bijaše jako liepo, što je mnogo doprinijelo boljemu uspjehu iste.

Na 20. u večer došli su poštarskim vlakom hrvatski gostovi, pjevačko društvo »Kolo« (40 osoba) i društvo »Sokol« (15 osoba) iz Zagreba sa svojimi zastavami. Na kolodvoru pozdravilo ih Hrvate odboriti svečanosti je ih odpremišio u čitaonicu, otkuda ih onda porazmjestio u razne stambene. Iste večeri javilo se odboru, da se zastave neće smjeti razviti u Trstu, pak stoga nije se pustilo ni zavijeni zastavama, da idu sa društvom u grad, već su se morale metnuti u voz.

Sledećega dana u jutro oko 7^{1/2} urah dođoše sa posebnim vlakom ljubljanski gostovi, med njimi mnogo Sokolovcah u običnom odijelu, buduć jim je zadnji čas zemaljska vlada u Ljubljani zabranila, da po tju korporativno u Sokolovoj odori u Trst. Tako jih je došlo mjesto 400 samo kakvih 10, ostali bijahu iz drugih mjestah iz Kranjice. Zastupana su bila kod svečanosti skoro sva društva izmedju Trsta i Ljubljane, najviše njih sa zastavami. S goričkim vlakom došlo je mnogo deputacijah raznih slovenskih društva u Goricko. Sva društva skupljala su se u dvorahan kazališta »Politeama Rossetti«. Oko 9 sati razvila su sva društva svoje zastave, bijaše najviše narodnih trobojnikah, valjda je bila zabrana dignuta. Sad su se počela relati pojedina društva, da polju k sv. Ivanu, gdje se je imala na velikom trgu prod crkvom blagosloviti zastava. Sv. Ivan je skoro pol sati odaljen od mjesta, gdje su se društva skupljala. Društva stupala su u sledećem redu: 1. gorička veteranska glasha, 2. zagrebački »Sokol« sa zastavom, 3. pjevačko društvo »Kolo« iz Zagreba sa zastavom, 4. Razdrčki mladići sa zastavom, 5. društvo »Sokol« iz Ljubljane, 6. pjevači ljubljanske čitaonice, 7. postotniška čitaonica sa zastavom, 8. kanalska čitaonica sa zastavom, 9. gorička čitaonica sa zastavom, 10. podpomagaću radničko društvo iz Ajdovšine sa zastavom, 11. tršćanski »Sokol« sa zastavom, 12. tršćanski veterani, 13. »Unione Operaja«, 14. Fakiško društvo, 15. Fratelanza Artigiana, 16. društvo »Eintrachte« ova zadnja iz Trsta, 17. sežanska čitaonica, 18. tršćanska čitaonica, 19. tršćansko podpomagaću radničko društvo, 20. skedenski pjevački sbor sa zastavom i ostala manja društva. Ova društva stupala su u najvećem redu kroz nekoje tršćanske ulice te zakrenula u sv. Ivan. Na ulazu podignut bijaše liepi stavoluc, gdje je 12. djevojčakah u narodnoj nošnji dočekalo društva te jim oktilio zastave. Dva društva na mjesto, gdje su bila podignuta dva liepa paviliona, zauzeše opredjeljena dva mjesta. Izmedju paviliona bio je podignut oltar, gdje se je imala služiti sv. misa. O 10 sati zvuk trublje naznanjivao, da se približa *barunica Pretis*, koja je u zastupstvu *carevne Stefanije* bila kumicom kod blagoslovljenja zastave. S

njom je prisplio i njezin suprug g. namjestnik *barun Pretis* praćen presljednjim tajnikom. Sprijeti bijahu od predsjednika i podpredsjednika društva i ostalih odbornikah i kao od 24 u bijelo odjevenih djevojčakah te izpraneći na opredjeljena mjesta, barunica u desni pavilon, g. namjestnik u lievi. Uz kumicu poradaše se u bijelo odjevene krasne djevojke, 12 gradskih, 21 iz okolice. U pavilonu kod namjestnika uze mjesto načelnik grada Trsta *dr. Bazzon*, koji je također došao k svečanosti. Od zastupnikah na car. vieču bijahu prisutni *gg. Nabergoj i Burgstaller*, od mnogobrojnih tršćanskih c. k. oblasnih opazili samo samo državnoga nadodvjetnika *dra. Schrolla*, zemaljskoga školskoga nadzornika *viteza Klotiča* i još jednoga zamjenika državnoga odvjetništva. I ovo je vriedno zabilježiti!

Predsjednik društva g. *Polič* pođa visokoj kumici liepu kitu svećen, oko nje stojeće djevojke bijahu već provlečene ljublim cviećem. Trublja »Sokola« zadržu u znak, da počimlje sv. misa, koja je tiho odslužio vriedni župnik iz sv. Ivana. Vojnička glasha završa »Pred Bogom«, a za njim zapjeva društvo »Kolo« hrvatsku misu. Pod sv. misom izmjenivali su se pjevači »Kola« i glasha. Milozvučno i ganljivo pjevanje »Kola« iznenadilo sve prisutne, nebijahu navikli što slična čuti. Sve oči bijahu u Kolaše uprte, oni su pod vrstama ravnanim g. *Eisenhuta* stekli i kod drugih narodnostih sveobće priznanje. Iza svete mise dovede društveni podpredsjednik kumicu pred stol, gdje je bila razvita zastava, ostali odboriti dovedoše u bijelo odjevene djevojke. Predsjednik zaprosi kumicu da blagoizvoli privezati na zastavu od *carevne Stefanije* darovani trak, što ona učini, a od tršćanskih Slovenkah darovani trak privezaše gospođo *Defakona i Manchova*. Barjaktar uzdigno zastavu te kletkno s njom pred oltar a župnik ju blagoslovi. Tršćanski i skedenski sborovi zapjevuju slavenšku himnu od Jonkuta, zvonovi zvonih, mužiri gruvah. Nakon to za započinje zabljanje čavilčan. G. župnik zabilje prvi čavilč, za njim kumica, namjestnik, načelnik grada Trsta, predsjednik društva, predsjednici oblasnih društva, djevojke i državni zastupnici. Poslje ovoga polje svaki na svoje mjesto, barjaktar odnese novu trobojnicu (bijelo, modro, crveno) na tribinu, gdje je predsjednik društva g. *Dolenc* izrekao svečani govor. Prostor lista nepušeć nam, da donesemo taj liepi pošiljki govor, već nam je samo spomenuti, kako se je vriedni predsjednik u svojem o ljubšviljenom govoru sjelio pravslje kruna, cara i carice, društvenoga pokrovitelja *careviča i carevnu*, koji bijahu trokratnim odušviljenim »živio« klicah pozdravljali. Zahvali se također visokoj kumici, koja je kod svečanosti zastupala *carevnu*, kao što i namjestniku, koji da je na visoko mjesto preporučio društvo, a društva jh su »živio« pozdrave. Zahvalio se tršćanskomu načelniku i svim nadošlim društvom, izručiv vatrenim riječim zastavu društvenom barjaktaru, kojemu ju proporuči, da ju čuva i brani na čast društva.

Iza govora djevojke oktiliše cviećem svo zastave, koje se onda sa novom križajuc se pozdrave. Predsjednik javi, da je svečanost svršila te kumica vođena g. namjestnikom i praćena djevojkam i odboriti prodje kroz u redu stojeće mnogobrojna društva te se odmah oprovist se najljubljnje sa predsjednikom i podpredsjednikom društva. Društva se opat prodaju te se uz svirku glasha vrata sa svojimi zastavami u »Politeama Rossetti«. Tim je svršila jutrošnja svečanost, kod koje je bilo preko 10,000 osoba. Sve se je izvršilo u najboljem redu, nigdje ni traga kalikovim neredu. Ovi je se je pokiznulo, da i Talijani znaju štovati druge narodnosti, jer tko zna svoju štovati, štuje i drugu. (Drugi put opisat ćemo tečaj banketa i večernjoga koncerta).

Opet bombe.

U subotu 16 t. m. dakle jedan dan pred dolazkom Nj. Veličanstva u Trst, ulovio ju

je jedan žandar u gostioni u gradicu Ronchi na austrijsko-talijanskoj granici mladog jednog čovjeka, koji je u Trst putovao i našao mu u sandučetu dve bombe. Kad je žandar u sobu stupio, ležao je taj mladić već u postelji, ali oboznan revolverom koga on izpali na žandara šim mu se približio. Srećom nije ga pogodio nego u palac desne ruke, na što se žandar svom silom na njega bacio, svezao ga i u zatvor odveo. Zločinac nije međutim sam bio, on je imao i jednoga druga a taj se pred malo vremena bio kočijom odvezao put Trsta, valjda da svomu prijatelju pripravi put. Ovoga nisu uočili jer je na dobu apert u Italiju utekao. — Objele dolazila su iz Udina grada nedaleko talijansko-austrijske granice, i misleć da na željeznici nebi dosta sigurni bili, nadju si kočiju koja ih imala preko granice provesti. Da budu još sigurniji, kad su blizu granice bili, ostavili su kola i koeđe po stranputicah preko granice prešli. Oni su mislili da će tako sigurnije, jer nevidjeni, preći, ali se kruto prevratili jer su, baš usled toga, ulovljeni bili. — Na samoj granici najma, sratne njihovu praznu kočiju druga jedna kočija, koja je valjda protivnim pravcem išla, i kočijaš ove zapla onoga kako to da on iz Italije praznim kolli dolazi? a ovaj mu odgovori da su njegovi putnici po drugom putu pješke išli. — To se ovomu odmah sumnjivo pričinito, te on ode brže bolje oblast javiti što je čuo. Oblast odmah dala nalog žandarom da potraže onu djevojku. Od djevojke međutim, kako spomenusmo »neuloviš« nego jednoga a taj je rodom Tršćanin i zove se Obardank.

Ovaj se nalazi sada u Trstu u zatvoru, pa kako je on jedan od onih, koji su 1878 godina, kad je trebalo u Bosnu ići, od vojske desertirali, misli se da će biti po dovršenoj istragi vojničkomu sudu predan, koji će mu dakako po vojnički zasluženu kaznu dosuditi. Jeli je ovaj čovjek u savezu sa onim, koji je ono na 2. augusta bombu bacio, nezna se, prem se sluti da ju moguće ovaj isti ono bio.

Mi ćemo našim čitateljem buduć put javiti što se luđa još o tomu za to vrijeme doznalo.

Priposlano.

Podpisani oprušta se ovin najsrdačnije sa svimi svojimi prijatelj i znanci, kojim nije mogao osobno na svojem teškoem polazku iz mile Istre desnicu ruku pružiti, uvjeravajuć ih ujedno da će mu biti njihovo cijenjeno prijateljstvo uvijek u najdražoj uspomoni.

Jaska u Hrv. dne 23. rujna 1832.

O. Hugo Novljan, guardian i umir. c. k. profesor.

Trgovačka tvrdka

G. Milesić u Trstu

Šilje uz poštarske pouzede u manjih pošiljkah (ballcan) po 4^{1/2} kilogr. prosto od carine i vozarine u svo krajevno austro-ugarsko državo uz allededa cione na debelo:

- 1. Ceylon plant. najfiniji vrst . . . 1 kl. f. 1.70
- 2. bisor (perle) narav. zeleno . . . 1.95
- 3. Manila 1.00
- 4. Kuba debelu narav najfiniji vrst . . . 1.75
- 5. S. Domingo 1.45
- 6. Java najfiniji u zelenu 1.42
- 7. Ziata Java (liepo rumenau) 1.54
- 8. Santos najfiniji, zelenu 1.36
- 9. Rio izabranu 1.30
- 10. Riz stotni najfiniji 1.40
- 11. Rangoon I. vrsti 1.34
- 12. Stolno ulje fran. u kosilernim posudah . . . 1.23
- 13. Monte S. Ang. talj. 1.15
- 14. Makaroni pravi napuljski u zabojih . . . 1.56

Odpošilje nadalje svakovratno začinb., južno esadje, francuzki žafnan, najfiniju čokoladu, svakovratnih alatah uz najviše ciena.

Na zahtlev šilje franko takodjer obširan cilenk.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri

Kod trijuh prijateljskih sastanakah u Trstu sabralo se na korist isle . . . f. 41.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—30. Septembra 1882.

Dne	Car. duk. (centini)	Napol.	Lire steni.	Austr. rent. u papiru	Austr. rent. u srebru	Austr. rent. u zlatu
16	5.59	9.45 1/2	11.86	77.90	—	—
17	—	—	—	—	—	—
18	5.60	9.46 1/2	—	76.85	—	—
19	5.60	9.47	—	76.85	—	—
20	5.60	9.47	11.87	76.80	—	—
21	5.60	9.47	—	76.80	—	—
22	5.60	9.46 1/2	11.87	76.85	—	—
23	5.60	9.46 1/2	—	76.85	—	—
24	—	—	—	—	—	—
25	5.63	9.47	11.88	76.85	—	—
26	5.62	9.47 1/2	11.88	76.85	—	—
27	5.62	9.48	11.90	76.85	77.50	—
28	5.62	9.47	11.90	76.80	—	—
29	5.63	9.46	11.88	76.80	77.30	—
30	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišća

dne 28. Septembra 1882.

	OD	DO
	for. ud.	for. ud.
Vosak prim. i ugarski za 100 k.	—	—
Kafa Portoriko	84	108
S. Domingo	58	09
Rio polag vrsti	30	58
Cukar austrijski	35	39
tuđeni	33	75
Cvjetje trave buhačo (Grisantomo)	45	70
Tamjan sploh	19	40
Naranče, skrinjica	12	—
Karube puljezke . . . . . za 100 k.	10	—
losanjskino	7	—
Smokva Kalamata	7	14
Limuni, skrinjica	2	50
Bademki lihti mendule za 100 k.	72	79
dalmatinske	—	80
Lešnjaci	25	38
Šljivu bosanske i srbske	26	27
» Kranjske i hrvatske	15	16
Pšenica ruska	9	80
ugarska	10	10
galuška	15	15
Kukuruz (turkinja) ruski	10	10
ugarski	10	25
Raž	6	6
Jočam	—	—
Zob ugarska	7	8
» arbanaska	—	—
Pasulj (važol), polag vrsti robe	10	11
Bob	10	10
Grnšak (biž)	10	15
Ločca	18	75
Oriz talijanski	12	13
» inglezki (kitajski)	10	10
Vuna bosanska	100	110
» morejska	118	125
» arbanaska	125	—
Dusko koruške jelovice	48	60
Šušjarske	42	70
» Grede	10	80
» bukovec	6	12
Ulje italj. nižje vrsti . . . . . za 100 k.	40	42
» najbolje	48	63
» srednje vrsti	41	43
dalmatinsko	41	—
istarsko	41	—
Kameno ulje u barilah	11	9
» u kasetah	11	25
Kože strojene naške	145	175
» suhe volovje naške	47	108
dalm., ist. i bos.	89	105
janjeće naške za 100 kom.	85	100
dalmatinske	70	—
kozjo . . . . . za 1 k.	56	60
» vunene alane	50	60
» suho	55	70
zečje za 100 kom.	34	42
Bukalar . . . . . za 100 k.	31	42
Sardelo i baril	18	25
Vitriol modri . . . . . za 100 k.	26	27
Masto	70	100
Loj dalmatinski i naški	43	46
Salo	79	—
Stanina	81	—
Raklja etolitar 100 litarah)	—	—
Galvici istarski . . . . . za 100 k.	22	24
Ruj naški	8	50
» istarski	8	50
» dalmatinski	7	50
Mokline	5	10
Krupica (semolin)	15	—
Lišće od javoriko	4	14
Vinske strogine (Gripulja)	—	—
» sploh	30	70
Med dalmat. i riečki	—	—
» hrvatski	—	—
Lumber (jabučice od javor.)	11	11
Pakal baril od 100 k.	2	18
Gunje (štrace) . . . . . za 100 k.	2	18
Katram dalmat	14	16

Oglas.

Javljam našim čitateljem i ostalomu stanovnomu občinstvu, da smo pomoću »Matice Hrvatske« dali preštampati iz »Naše Sloge« u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravništva ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namjenjen *Našoj Slozi i Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri*, zato se nadamo, da ćemo ju rasprodati u najkraće vrijeme.

Odpravništvo »Naše Sloge«.